

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת ראה | תשפ"ה

**אם רוצים ברכה בבית,
אם רוצים לגרש את השטן..**

**הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א
על התארגנות מוקדמת לשבת קודש**

לפני כמה שנים
נסעתי במונית בערב יום
הכיפורים. הנהג פתח את
המכשיר לשמוע חדשות.
שמעתי שם את ההודעה
שמסרה חברת 'אגד'
לציבור הנוסעים:

"האוטובוס האחרון מירושלים לתל-אביב יצא
בשעה אחת בצהריים".

עשיתי חשבון; אם האוטובוס האחרון מירושלים לתל-
אביב יצא בשעה אחת, הוא מגיע לתל-אביב לא יאחר
מהשעה שתיים, והרי החג נכנס בשעה חמש, ומדוע אגד
מפסיקה את פעילותה בשעה אחת? ... התשובה היא,
שאפילו ב'אגד' מבינים שכאשר רוצים לשמור את יום
הכיפורים כהלכה, וזמן הדלקת נרות בשעה חמש, הרי
שכבר בשתיים יש להיות אחרי הכל. לא לוקחים סיכונים
מיותרים כשמדובר בחילול היום הקדוש!...

הבה ונלמד מ'אגד'! גם בשבתות השנה הרגילות לא
לצאת מהעיר למעלה משלוש שעות לפני זמן הדלקת
נרות. הן חילול שבת קודש שעונשו בסקילה, חמור
מיום הכיפורים שעונשו בכרת. ומי שאין באפשרותו
לעמוד בכך, שפשוט לא יסע לשבת. זה הרי פחד
פחדים! ספק חילול שבת!

כך היה החינוך בכל הדורות: ההכנות לשבת כבר
החלו מיום ראשון! אם רוצים ברכה בבית, אם רוצים
לגרש את השטן - אזי מתכוונים לשבת בזמן. כמה
שיותר להקדים, וכשהאדם רוצה באמת - הוא יכול...
ההלכה הפסוקה ב'שולחן ערוך' (או"ח רנ) היא,
להשכים בבוקרו של יום השישי להכין את צרכי
השבת. ובמ"ב: "ומסתברא דבימים הקצרים כל מה
שיכול להקדים ההכנה ביום ה' עדיף".

(מתוך 'לעשות רצונך', בראשית)

**מילדותי זוכר אני שמשבת מברכין
אלול, היה אבי זצ"ל לומד עמנו מידי
שבת, רמב"ם הלכות תשובה, ואמי
ע"ה המשיכה בזה והיתה קוראת
הרמב"ם בבכיות ממש**

**פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
על ימי אהבה וקרבת ד'**

ולירא מאוד מכל חטא, אבל לאחר מכן
כשמתפללים "חיים שתהא בנו אהבת
תורה" כבר צריך להתפלל שנית על
"יראת שמים", ומשום שיראת שמים
של בן תורה צריכה להיות בדרגה
גבוהה יותר, שבן תורה צריך להיות
דבוק ממש ביראת שמים כל היום,
וכמו שאומרים בתפילת אתה חוננתנו
במוצאי שבת "ומדובקים ביראתך",
ולכן לאחר שמתפללים על "אהבת
תורה" מתפללים שנית על יראת שמים
בכדי לזכות להגיע ליראת שמים בדרגה
הנדרשת מבן תורה.

ושמעתי שפעם הגיע אב אחד יחד
עם בנו למרן הגאון רבי ברוך בער
ליבוביץ זצ"ל וביקש ברכה עבור בנו,
ורבי ברוך בער בירך שבנו יהיה גאון
וצדיק, והאב התחכם ואמר שאצלו
העיקר שיהיה צדיק אבל שיהיה גאון
אינו הכרח עבורו, והשיב לו רבי ברוך
בער, אם בנך לא יצמח גאון בתורה גם
לא יזכה להיות צדיק וירא שמים אמיתי,
שאי אפשר להשיג יראת שמים אמיתי
בלא לימוד התורה.

דבר נפלא רואים אנו בתפילת יהי
רצון שבברכת החודש, שמתפללים שני
פעמים על יראת שמים, בפעם הראשונה
אומרים "חיים שיש בהם יראת שמים
ויראת חטא", ובפעם השנייה אומרים
"חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת
שמים", ולכאורה הדבר צריך ביאור מדוע
כופלים תפילה על יראת שמים ב' פעמים.
ונראה בביאור העניין שהתפילה
הראשונה היא על יראת שמים המחויבת
מכל יהודי, שצריך לפחד מהקב"ה

ודכירנא שכאשר זכינו לראות את הקדוש רבי אלחנן זצ"ל

וכבר אמר הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל, שיראת שמים אינו רק 'מעלה' טובה לאדם או רק מידה טובה לבן תורה או לתלמיד חכם, אלא זהו כל האדם, וכמפורש בפסוק (קהלת יב, יג) "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם", והרי שבלא יראת שמים אין על האדם תואר אדם כלל אלא הוא בעל חי בצורת אדם.

ודכירנא שכאשר זכינו לראות את הקדוש רבי אלחנן זצ"ל, היינו מרגישים בחוש מהו יראת שמים, שהוא היה תובע מעצמו תמיד מה ה' דורש ממנו עכשיו, ויראת שמים היה ניכר על פניו תמיד. וביאור העניין הוא, שכאשר יש לאדם יראת שמים, כל פעולותיו מתקדשים ומקבלים צורה אחרת לגמרי, וזהו ביאור הפסוק (ישעיהו ל"ג ו') "יראת ה' היא אוצרו", שיראת ה' הוא הכלי שמעמיד את כל חיי היהודי ומחזיק את היהדות כולה, וכבר אמרו חז"ל (שבת ל"א ע"ב) "בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו, נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, צפית לישועה, פלפלת בחכמה, הבנת דבר מתוך דבר, ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין, אי לא לא", והרי שאי אפשר לזכות בדין בלא ש"יראת שמים היא אוצרו", ולכן צריך היהודי לזכור תמיד בכל פעולה שהקב"ה עומד עליו ונמצא עמו בכל רגע ורגע, ואשרי אדם מפחד תמיד, שבכל פעולה במשך היום הוא אומר "כך רצונו יתברך שמו".

לעבוד את הקב"ה באהבה ובשמחה

ידוע מה שכתבו הספרים ד'אני לדודי ודודי לי' (שיר השירים) ראשי תיבות אלול, ויש לדקדק מהלשון "אני לדודי" שעיקר עבודתנו בימים אלו הוא לעבוד את הקב"ה באהבה ובשמחה, שהרי הלשון "אני לדודי" הוא לשון אהבה [וכמבואר בשיר השירים המיוסד על אהבת הקב"ה לעמו ישראל ושם מכונה הקב"ה בשם "דודי"], וא"כ מבואר בזה דבר גדול מאוד, שעיקר הזכיה באלול באה על ידי מה שנרבה באהבת ה' וכדכתיב "אני לדודי", ועי"ז נזכה לקיום ההבטחה "ודודי לי".

...ואף כי בוודאי צריך להתמלאות באימת הדין בימים אלו, מ"מ אין זה סתירה כלל לשמחה, דאדרבה היראה הפנימית מביאה לידי שמחה אמיתית, דעל ידי היראה באים לקרבת ה' עצומה, ומתוך כך מגיעים להשתוקקות פנינית ועמוקה להתקרב אל ה"דודי", וזהו העבודה האמיתית בחודש אלול.

ומכאן תשובה להרבה בני תורה הטועים לחשוב שאין להם במה להשתנות בחודש אלול, שהלא רגילים הם להתמיד בסדרי הלימודים ג' סדרים ביום, ומתפללים ג' תפילות ביום וכו', ובמה איפה עליהם לשפר דרכיהם בחודש זה, אמנם להאמור יש ללמוד שעיקר העבודה וההתעוררות בחודש אלול הוא לקיים את המצוות בהתרגשות ובהתלהבות הלב מתוך פנימיות וחשק ושמחה, ולא להישאר באותו מצב בלא התבוננות בדרך 'מלומדה' רח"ל, אלא כשם שבשעת קיום מצוות שופר ולולב הוא מלא בהתלהבות ובהתרגשות, כך גם יתרגש

וישמח מאוד בכל יום כשמניח תפילין וכשלומד התורה הקדושה וכדו', ובכל יום יהיו בעיניו כחדשים, וכאילו בא לראשונה בחייו לעבוד את עבודת הקודש, וירגיש שהקב"ה נמצא לפניו ממש, וישמח שזוכה לקיים ציווי הבורא ית"ש ולעבדו.

ואמי ע"ה היתה ממעטת במסחר בחודש אלול

מילדותי זוכר אני שמשבת מברכין אלול עד יום הכיפורים היה אבי זצ"ל לומד עמנו מידי שבת בשבתו, רמב"ם הלכות תשובה, פרק אחד בסעודת ליל שבת ופרק נוסף בסעודת יום השבת, ולאחר הסתלקותו המשיכה אמי ע"ה במנהג זה והיתה קוראת הרמב"ם בבכיות ממש.

ואמי ע"ה היתה ממעטת במסחר בחודש אלול, ופעם באו אליה גויים בחודש אלול להציע לה איזה סחורה, והיא דחתה אותם בטענה שיש לה משפט עוד מעט, והנה הם הציעו לה עזרה לקראת המשפט, אך היא דחתה אותם ואמרה "לא תוכלו לעזור לי, וגם לא תבינו מהו משמעות המשפט..."

מהו דרך תרופת הנפש להכיר בחטאיה

ומצאנו להגאון רבי איצ'לה בלאזר זצ"ל שגילה לנו מהו דרך תרופת הנפש להכיר בחטאיה, והוא עפ"י משל לחולי הגוף, דהנה כאשר חש האדם חולשה, הולך הוא לרופא, ואם מצא הרופא את סיבת חולשתו והגדרת מחלתו, הרי הוא נותן לו תרופה המתאימה לסייע לו להתגבר על המחלה ההיא, אבל אם לא מצא הרופא את סיבת המחלה, נותן לו תרופה כללית לחזקו עד שימצאו את סיבת חוליו, ואמר רבי איצ'לה בלאזר שכן הוא ממש גם בחולי הנפש הבא על ידי חטאים ועוונות, שאם נתגלה לאדם במה חטא, הרי תרופתו ברורה שיעשה וידוי וישוב בתשובה, אבל אם אינו מכיר בחטאיו כלל, ואינו יודע שחטא, צריך לתת לו תרופה כללית לחזקו, ומהו התרופה הכללית, זהו יראת שמים וידיעת האמת שיש אלוקים בשמים ממעל שבוחן ובודק אצל כל אחד ואחד, כי כאשר ישיג יראת שמים, בהכרח ימצא מכח פחדו ויראתו מהו מחלתו הפרטית, וישוב בתשובה לתקן את עצמו.

ועוד הוסיף הג"ר איצ'לה, דמצוי לפעמים אצל חולה שמסתירים ממנו את חליו כדי שלא יצטער, אבל אם הוא ממאן לקבל תרופות, מוכרחים להודיע לו את מצבו כדי שיתעסק ברפואתו, וכן גם בחולי הנפש הבא ע"י חטאים ועוונות, אם אין אנו מכירים במצבינו ואין אנו יודעים כמה אנו מלאים בעוונות, לא שייך לוותר ולהמשיך לחיות כן, אלא מוכרחים אנו לידע את מצבינו כדי שנתעסק ברפואת הנפש, והדרך המובחרת לידע מהו החולי הוא על ידי שנגביר בקרבנו יראת שמים, שזהו תרופה כללית לחולי הנפש. ונמצא שעיקר עבודתנו בימי חודש אלול הוא להתחזק ביראת שמים, ולהתבונן שאנו עומדים לפני יום הדין של ראש השנה, בו יבחון הקב"ה את כל מעשינו ויגזור עלינו את משפטינו עפ"י הנהגתנו, ואין מספיק במה ששומעים כל יום תקיעת שופר רק צריכים להתעורר מקול השופר ליראת שמים וליראת חטא.

(קטעים מלוקטים מתוך 'ביאורים והנהגות' מועדים)

וְחִימַמְתִּי לְבוֹ שֵׁיטוֹל חֶלֶק בְּהַחֲזִקַת הַתּוֹרָה, יִתְרוֹם מִכֶּסֶּפוֹ. אָמַר בְּגִילוּי לֵב: רַבִּי, אֵת כָּל חַיִּי מִשְׁקִיעַ אֲנִי בַצְבִּירַת הוֹן, הַכֶּסֶף הוּא כָּל חַיִּי. אִם אֶתֶן לְרַבִּי כֶּסֶף, אֲנִי מוֹתֵר עַל פִּיסַת חַיִּים!

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על מה שסיפר לו הרב מפוניבז' זצ"ל

וְתַרְמַת יְדָכֶם וְכֹל מִבְּחֶר נְדָרֵיכֶם (י"ב א)

למסירות נפש,
רשאי אני לדרוש
ממך מסירות ממון
! נענה ואמר: הרב
דורש ממני דרישה
קשה, הקרבה עבור
התורה. מה הקריב
הרב עבורה? ! 'איהר
הערט', איזושאלה!
עניתי: אני הקרבתי

פעם אמר לי הרב מפוניבז' זצ"ל: רבי יעקב, הרמב"ם אומר (בהקדמתו לפירוש המשנה) כי לולא המשתגעים, היה העולם נשאר חרב. למה הכוונה? נו, אשרי שבחנני בדבר שאני יודע. אמרתי: "הלוא הרמב"ם מסביר בבהירות את כוונתו. שהאדם מכלה ימיו לעמול בפרך ולקבוצ' כספים, ואחר כך מכלה ממנו שאסף בכזו יגיעה כדי לבנות לעצמו בית שיחזיק מעמד עשרות שנים. ויכול היה לבנות לעצמו צריף מגורים בדמים מועטים ולחיות ברוגע ובשלווה, היש שטות ושיגעון כזה. אבל בכך, מתיישב העולם!" חיך את חיוכו הפיקח, אח, מי שזוכר! אחז בידי בהתרגשות, ואמר: רבי יעקב, הרבה יותר מזה! 'הער צו', שמע למה שאני אומר לך לולא המשתגעים, היה עולם התורה חרב!

בקשתי שיסביר, ונענה ברצון. סיפר: הייתי בארצות הברית, עליתי לאחד, גביר אדיר, וחיממתי לכו שייטול חלק בהחזקת התורה, יתרום מכספו. אמר בגילוי לב: "רבי, את כל חיי משקיע אני בצבירת הון, הכסף הוא כל חיי. אם אתן לרבי כסף, אני מותר על פיסת חיים!"

התרגשתי: "וואס רעדט איהר, מה אתם אומרים! המשנה מעידה שמרבה תורה מרבה חיים, ומרבה נכסים מרבה דאגה! אני מבקש להפחית את הדאגות שלכם ולהרבות את החיים שלכם, ואתם אומרים לי שאתם מוסרים לי נתח חיים?!"

והוא בשלו: אצל חז"ל, מרבה תורה מרבה חיים. ואצלי, מרבה נכסים מרבה חיים!

אמרתי לו: לו יהי כדברך. אבל אתה יהודי מאמין. "ודאי!" אמר. אמרתי: ובכן, הן ידוע לך שכאשר גזרה מלכות הרשעה על ישראל שלא יעסקו בתורה, וקיומה עמד בסכנה, עמד רבי עקיבא והקהיל קהילות ברבים ולימד תורה, ותפסוהו, וסרקו בשרו במסרקות של ברזל ורבי חנינא בן תרדיון הקהיל קהילות ברבים וספר תורה מונח לו בחיקו, ותפסוהו, וכרכוהו בספר התורה, והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האש, וכו' - ויש להבין, מדוע הסתכנו כך? כי כשהתורה בסכנה, יש למסור עליה את הנפש! והיום, התורה בסכנה -

אני הקרבתי את גדול הדור עבורה!

מרכזי התורה באירופה חרבו, סלבודקה ומיר, טלז וגורדנא, ראדין וקמניץ. אנו מקימים מחדש עולם שלם שנעקר. ואם ראויה התורה

את גדול הדור עבורה! לא הבין, והסברתי: בשעתו, נחשבתי לעלוי של טעלז. 'יושע קוידלער' היה שם דבר בעולם הישיבות. אתה רואה את האצבע הזאת? כשהתנצחתי בלימוד עם שר התורה רבי אליעזר גורדון זצ"ל, התלהב כל כך עד שניענע אותי, ותפס בידי, ובהיסח הדעת נשברה אצבעי, ושנינו לא הרגשנו בלהט הריתחא דאורייתא. - בתור בחור הייתי למגיד שיעור בנובהרדוק, ומנבחי כולל קדשים של ה'חפץ חיים', ודרכי הייתה סלולה להיות מבחירי ראשי הישיבות. מעיינות חידושי נבעו, והתורה הייתה כל חיי. אבל אז, בהוראת ה'חפץ חיים', הייתי לרבה של פוניבז' והקמתי בה את הישיבה הקטנה והגדולה וכולל האברכים והשקעתי עצמי בביסוסם. ובאחורבן הגדול ומוטט הכל ובחסדי שמייים הגעתי לארץ הקודש, כפי שאמר לי ה'חפץ חיים' בשעתו: 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש', הפסוק שאותו חרטתי על בניין הישיבה המתחדשת, ולמרות האובדן והשכול האישיים, ולמרות שאיני צעיר ואיני בריא, שבתי לכתת רגליי מארץ לארץ ומנדיב לנדיב, ותורתי אימתי נעשית, נקרעתי מהגמרא אהובת נפשי, ואתה שואל מה הקרבתי עבור התורה? ! את עצמי הקרבתי עבורה!

כך אמר לי, וסיים: ובאמת, שגעון הוא! יכול הייתי להיות ראש ישיבה השקוע יומם וליל בעולמה של תורה, דוגמת רבי דוד [פוברסקי] ורבי אליעזר [שך]. אבל שמעתי בשעתו מה'חפץ חיים' זצ"ל בביאור הפסוק: "טרף נתן ליראיו, יזכור לעולם בריתו" (תהלים קיא). למילה טרף משמעות משולשת. השגת מזון קרויה טרף, ושיגעון וטירוף הדעת, וכן נדודים, כמו שאומרים בפיט "ונתנה תקף": "מי ישקט ומי יטרף". והקדוש ברוך הוא נתן שגעון ליראיו, שינדדו בעולם ויחזרו אחר מזון לשיבתם. מדוע עשה כן, כי 'יזכור לעולם בריתו', את בריתו שלא תשתכח התורה מישראל! (מתוך והגדת מגילת אסתר)

אולי לא שמת לב, אבל בנוכחות אמו אמרת שהבן שלה הוא לא מהדייקנים הגדולים ושהוא לא מתרגש מלאחר לחברותא. אני סבא שלו, ובטוחני שלאמא יש צער גדול לשמוע כאלו דברים, אז תדע שכדאי להיזהר בדבורך.

"לעולם יהיה אדם" מאצילותו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

בְּנִים אֲתֵם דְּר' אֱלִיָּכִים (יד א)

היה רבינו מפנה בעצמו את הכלים מהשולחן למטבח, ותמיד היה מערה עליהם מים כדי שקל יהיה להסיר את שיירי האוכל, וכל זאת בשביל לא להיות לטורח ולמשא. והיה אומר לה שהיה רוצה לרחוץ את הכלים בעצמו, אך מכיוון שהוא זקן, הוא חושש שלא יצליח לשטוף את הכלים נקי לגמרי, כראוי לבני הבית, לכן הוא משאיר לבני הבית לעשות זאת טוב ממנו. את שיירי מאכלו בצלחתו היה קבוע זורק לפח האשפה בעצמו, ולא נתן לאחרים לעשות זאת עבורו, באומרו שלפעמים שיירי המאכל גורמים מיאוס לאדם וגם בני ביתו של אדם בכלל זה.

תלמידו הג"ר חנן כהן (בעל "בנין שבת") חזר איתו פעם בערב שבת מהמקווה. מיד כשנכנסו לבית נפנה רבינו לסדר את השקית עם הבגדים שהביא איתו, ובכדי לחנך את תלמידו אמר לו, איני מסדר הרבה לשבת, אך אני עכ"פ נזהר מאד שלא אגרום לאחרים לטרוח בגיני.

כאשר הגיע היום הנכסף והשוקולד היה בידו של הסבא

עד כמה היה כל נכד במוחו ודאג לו גם בדברים שנראים קטנטנים ביותר. מספר נכדו רבי אהרן גולדברג: סבא היה מחלק שוקולד לנכדים הקטנים, בעיקר במוצאי שבת לאחר הבדלה. הייתה לחלוקה זו חן מיוחד, הוא חילק כמות מסוימת לכל ילד, וכאשר היה רוצה להדגיש אירוע מסוים היה אומר: לך מגיע עוד משבצת. באותה חלוקה העניק יחס אישי לכל אחד לרגע קל או יותר. בזמנו לא היה שוקולד בהכשר הבד"צים והשוקולד היחיד היה אז בהשגחת הגאון רבי צבי מרקוביץ ורבים מגדולי היראים אכלוהו וגם רבינו בירר את הדברים היטב והיה סבור שזה כשר למהדרין וניתן לאוכלו, אמנם היו שהחמירו ולא אכלוהו.

אחת מנכדותיו של רבינו ששמעה שישנם שלא אוכלים זאת, החליטה שגם היא תהדר ולא תאכל, וכשהגיע מוצאי שבת עמדה בצד וכאשר הגיע תורה אמרה לסבא: תודה, אני לא רוצה שוקולד. הוא התפלא: אני יודע תמיד שאת אוכלת שוקולד והיא כמובן לא אמרה דבר ולא לקחה.

בשבוע שלאחר מכן חזר הדבר על עצמו שוב, והתעניין אצלי לסיבת הדבר. אמרתי לו את הטעם שהיא לא מרוצה מההכשר של השוקולד שסבא מחלק. רבינו התפעל מאד ובשבוע אחרי, אמר

סיפר נכדו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, הרה"ג רבי אריה בורודיאנסקי, סבא היה משקיע כוחות לחדור לנבכי נפשו של כל נכד ונכד, לרדת אל דרגתו, לפי היכולת של הנכד, כאשר עם כל השכל החד והחריף שהיה לו והחוש הביקורתי, היה מקפיד להתעסק עם נכדים בני משפחה ולרדת לרגשותיהם כדי שיהיה להם נוח איתו. הוא הכיר כל נכד והשתדל להקדיש את כל כולו לכל צאצא מצאצאיו שהגיע לדבר איתו, לתת יחס ולהתעניין, כאשר הוא מקפיד לשים לב לתכונותיו של כל אחד. למשל, מי שהיה לו פחות בטחון עצמי, הוא נתן את ליבו לדבר איתו ברכות יתר ולתת לו להתבטא, כל אחד כפי מה שהוא. מאידך הייתה אצלו הקפדה על התובנה החינוכית של כל אחד. אני זוכר שבצעירותי אמרתי לפניו איזה ביטוי שהיה אמור להיות מצחיק אלא שהיה זה ביטוי שלא היה ראוי כל כך לדעתו. אני זוכר שהוא חיך, שהרי אמרתי משהו שאמור להצחיק, אבל מיד אחר כך הוא עצר ואמר לי, "אל תחזור על הביטוי הזה שוב!"

שגורה הייתה בפיו מימרת (ברכות ו:): "לעולם יהיה אדם" (זייט א מענטש) לא רק שתהיה אדם, אלא צריך שזה יהיה "לעולם", בכל מצב ובכל עת. וכך היה הוא עצמו, כל ימיו נהג כך ללא היסח הדעת. הוא השתדל תמיד לא להטריח את זולתו אפילו בדבר קל ואף עם בני ביתו נהג כך, ואפילו פעולות קטנות כהלבשת מעיל או הבאת כובע לברכת המזון, לא הסכים להטריח וקם בעצמו לחבוש את הכובע.

בעיקר בלט הדבר לאחר פטירת הרבנית כאשר נכנסו להתגורר בביתו בנו הצעיר הג"ר ברוך ומשפחתו והתגוררו בחלק השני של הדירה, מאותו יום שנכנסו לגור שם ועד אותו יום, אף פעם לא עבר דרך "ביתם" בלי "רשות" למרות שבדרכו שם היה יכול לצאת בקלות יתירה ללא מדרגות. הסיבה שלא עבר שם, משום שבשביל לעבור שם צריך להיכנס לחדר הילדים והוא לא רצה להיכנס לפרטיות של בנו ונכדיו. ורק כשהיו צריכים פעם להוציא אותו על כיסא גלגלים אמר לאלה שמובילים אותו לא יהיה לכם קל לסחוב בן אדם על כיסא גלגלים במדרגות, תשאלו רשות מהבן אם אפשר לעבור משם.

סיפרה עוד כלתו, שמאז שנכנסו אז לגור שם, לאחר שגמר לאכול

לה שהוא מאד מעריך את הדבר. ואמר שחשב על הענין ומצא לו פתרון. בישיבה יש בחורים שמתגוררים בחו"ל ויש מהם שלפני שנוסעים שואלים אותי, האם אני זקוק שיביאו לי משהו בחזרתם, בדרך כלל אני אומר להם שאינני צריך כלום, אבל הפעם תלמיד שגר בשווייץ ניגש אלי ואמר שנוסע הביתה ושאל אותי, סיפרתי לו כי יש לי נכדה שאינה מעוניינת לאכול את השוקולד מתוצרת הארץ והיות שידוע שבשווייץ יש הכשר טוב על השוקולד, אז אולי בעת שובך לקראת זמן קיץ תרכוש לי כמה חפיסות שוקולד, ואז הוסיף הסבא ועודד אותה, טוב מאד, אני מעריך את ההתנהגות שלך. כאשר הגיע היום הנכסף והשוקולד היה בידו של הסבא, מיד כשהגענו אליו לסעודה שלישית הוא פנה אליה: קיבלתי את השוקולד משווייץ ואפילו טעמתי ממנו מעט והוא באמת מיוחד ובעזה"י אחלק לך ממנו. במוצ"ש היה טקס שלם, הוא פתח את השוקולד לכולם חילק את הרגיל ולה אמר את לא קיבלת כמה שבועות ואז הכריז בנעימותו הידועה וכעת הולכים לתת לילדה החשובה שאינה רוצה לאכול את ההכשר הרגיל והיא מקבלת מיוחד משווייץ.

כך מדי מוצאי שבת באותה תקופה היא ורק היא קיבלה מהחפיסה שעמדה בשבילה. שנים ארוכות העריך אותה על כך וזכר לה את ענין המניעה מלאכול את השוקולד עם ההכשר הרגיל. וכולנו עמדנו ותמהנו, איזה סבא זה שראשו בשמי שמיא של תורה והלכה הכי גבוה שרק שייך, ומאידך זוכר כך כל נכד ונכד. ראו בריה שברא בעולמי.

אני ממש לא מודאג, הרי אהרל'ה לא מהדייקנים הגדולים

ומספר עוד רבי אהרן, עד כמה חשב על כל פרט ושמר על כבוד צאצאיו: בשנים שהורי גרו בבית הסבא לאחר פטירת הסבתא, קבעתי בשבתות לימוד בחברותא עם חבר מהישיבה. באחת השבתות כאשר הגיעה השעה שקבענו הבחין החברותא שלא הגעתי ועלה במדרגות הבית כדי לקרוא לי, כאשר הגיע לפתח הבית הופתע לראות את סבא יושב לא רחוק מהפתח ולידו יושבה אמי הרבנית ע"ה.

הבחור נבהל ושב מעט לאחוריו. סבא חשב שבוודאי הוא בא לשאול שאלה, קרא לו ושאלו מדוע אינו נכנס, והסביר שהוא לומד אתי יחד ב"קול תורה" ולא עלה כדי לשאול שאלה, רק כיון שקבעתי ללמוד עם אהרל'ה בשעה ארבע וכעת כבר אחרי ארבע, עליתי לראות מדוע הוא לא בא.

רבינו התנצל בשם נכדו שכנראה נשכח לנוח ועדיין ישן, וזה דבר שקורה. ענה החבר ואמר לרבינו: אני ממש לא מודאג, הרי אהרל'ה לא מהדייקנים הגדולים וממילא אינו נבהל מלאחר. אמי שהייתה נוכחת הלכה לבדוק בחדרי, חזרה ואמרה לו שאינני נמצא בבית וכנראה שהקדמתי ויצאתי מהדלת השנייה של הבית לרחוב אוסישקין, והסביר לו רבינו שיש לנו יציאה נוספת וכו', וסיים, מעניין שלא נפגשתם.

החבר הפטיר "שבת שלום", והחל לשוב על עקבותיו ורבינו בעקבותיו, כאילו ליווהו למדרגות בחוץ, ואז פנה אל הבחור, תלמידו, ולחש לו בעדינות, כדי שאמי לא תשמע: רציתי להעיר לך שני דברים, ראשית. אתה הרי לומד עם אהרן בשיעור אצלי, וא"כ אתה יודע בן כמה הוא, ואין זה נאה לקרוא לבחור בגילו בשם אהרל'ה, החבר התנצל כי הוא מכיר אותי והעניין לא מכאיב לו כלל, אך רבינו אמר לו, תשמע לעצתי ותקרא לו בצורה מכובדת. שנית, לא שמת לב, אבל בנוכחות אמו אמרת שהבן שלה הוא לא מהדייקנים הגדולים ושהוא לא מתרגש מלאחר לחברותא. אני סבא שלו, אבל בטוחני שלאמא יש צער גדול לשמוע כאלו דברים, ודאי היא מצטערת שהבן שלה לא מהדייקנים, אז תדע שכדאי להיזהר בדבורך.

כמובן שלא עלה על דעתם של הרבנית גולדברג ובנה להצטער מכך, אך בדיעבד הם למדו מסיפור זה, עד כמה רבינו רגיש לכבודם. (מתוך הספר 'גאון ישראל' / ח.ש. רוזנטל)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אספר לכם סיפור שהיה מרגלא בפומיה דמרן הגרי"ז, הרב מבריסק זכר צדיק לברכה. וכדאי לדעת את זה, כי את הסיפור הזה, צריך כל בן ישיבה לדעת וצריך שהסיפור הזה יהיה חרוט על לוח לבו...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל - הניסים שהקדוש ברוך הוא עושה, זה בזכות הבחור שמתגבר על יצרו

הבן, שהיה "חרף", אמר לאביו

וְהִנֵּיתָ לָכֶם מִכָּל אֲיִבֵיכֶם מִסָּבִיב וְיִשְׁכַּתֶּם בְּמַח (י"ב)

הבן, שהיה "חרף", אמר לאביו, אבא... אם ככה? - זה מעט...
-אם ככה, זה מעט מדאי... אני חשבתי שזה בשבילי... אבל אם
אבא אומר שזה בשבילי, זה הרי מעט מדאי...
אמר לו ה"בית הלוי", אתה צודק בני... בשבילי זה מעט מדאי...
--אם היו נותנים את הנדוניה בזכות המחנות, ורק בגלל המחנות,
[דהיינו, בזכות ה"בית הלוי"], היה מוסיף, לא כפל - כפליים, אלא
עשרת מונים יותר, ואולי גם מאה פעמים יותר הוא היה מוסיף....
...אבל--מה אפשר, לצערי הרב, לעשות, שאתה החתן...
באמצע...

אמר הרב מבריסק: אם הקדוש ברוך הוא עושה ניסים לכלל
ישראל... --אם כלל ישראל בארץ ישראל חי וקיים, וכל ה"חיות
טרף", כל אומות העולם שסובבים עלינו מכל הצדדים להכחידנו
ולהשמידנו, וזממם לא עולה בידם... - כזו "נדוניה" גדולה שהקדוש
ברוך הוא נותן לנו, שאנחנו חיים וקיימים למרות שאין אומה בעולם
שתהיה מוקפת כמונו... מכל העולם רוצים להרוג אותנו, להשמיד
אותנו... --ולכלות אותנו... - על כל "שונאיהם" של ישראל.
ואנחנו חיים וקיימים... בזכות מה הנדוניה הגדולה הזו שהקדוש
ברוך הוא נותן לנו?...

זה בזכות ה"מחותן" הגדול, בזכות ה"מחותנים" הגדולים...מי
הם ה"מחותנים"? **הבני תורה**...הבני ישיבות. לומדי התורה!! אלו
ה"מחותנים" הגדולים, שאתם הקדוש ברוך הוא עושה את ה"שידוך"
הנפלא הזה, ועל זה הוא נותן את הנדוניה הגדולה והעצומה הזו,
שכלל ישראל בארץ ישראל חי וקיים...
- - בזכותם, נעשים כל הניסים.

היה אז מה שנקרא "מבצע קדש"

והוא אמר את זה גם בחודש מר חשון תשי"ז... היה אז מה
שנקרא "מבצע קדש" ואחד שאל אותו, "מה קורה כאן".... -
'מה זה הניסים שרואים? אמר לו הרב מבריסק: בטח שהקדוש
ברוך הוא עושה ניסים...אבל, את הניסים הגדולים האלו, את
ה"נדוניה הגדולה" הזו, שבכמה ימים הסתדר כל הענין, וכלל
ישראל נשאר לחיות, זה בזכות ה"מחותנים"... בזכות הלומדי
תורה, בזכות הבני ישיבות....
ואני לא רוצה להזכיר ברבים, אבל הרב נקב בשמות של שני
יהודים בירושלים, שיש מהאנשים שנמצאים פה שמכירים אותם.

כל מי שזוכה... - כל בחור. ממש, כל מי שזוכה שהוא יושב בישיבה,
צריך לדעת את הענין הזה שאני רוצה לומר כעת, - בשלשת המילים
האלה שבתהלים... עמים תחתך יפלו...
- ואת זה צריך כל אחד לדעת.
אספר לכם סיפור שהיה מרגלא בפומיה דמרן הגרי"ז, הרב
מבריסק זכר צדיק לברכה. וכדאי לדעת את זה, כי את הסיפור
הזה שעכשיו מספרים, אשר היה עם בן של ה"בית הלוי", אח של
ר' חיים, ודוד של הבריסקר רב, צריך כל בן ישיבה לדעת וכל בן
ישיבה, צריך שהסיפור הזה יהיה חרוט על לוח לבו... ולמה צריך
שיהיה הסיפור הזה חרוט על לוח לבו?

מכיון שהסיפור הזה, הוא המעורר הכי גדול לשקידה. והמדרבן
הכי גדול לשקידה... והעיקר, שהוא זוקף את הקומה של בן ישיבה...
מכיון שהוא מבהיר, שצריך לדעת באופן ברור ומוחלט!! ש... עמים
תחתך יפלו...

- העמים נופלים בגלל הבן תורה שיושב ולומד!!!

המחותן, אבי הכלה, היה יהודי עשיר גדול

הרב מבריסק, ר' וולול'ה, זכותו יגן עלינו, סיפר, שהסבא שלו,
ה"בית הלוי"... - הגאון הקדוש, ה"בית הלוי"... -- אשר היה אביו
של מרן הגר"ח, ר' חיים בריסקר, היה לו עוד בן... ויהי היום והבן
הזה של הבית הלוי, השתדך ונהיה חתן. המחנות, אבי הכלה, היה
יהודי עשיר גדול ונגיד גדול ונתן נדוניה גדולה.... - הוא הבטיח
להחתן, נדוניה גדולה.

ומספר ר' וולול'ה, שהחתן, בנו של ה"בית הלוי"... - קצת זחה
דעתו עליו, הוא היה מרוצה מעצמו, מזה שנתנו לו כזו נדוניה גדולה.
אביו, ה"בית הלוי" שמיד תפס את הענין, אמר לבנו, תשמע בני, אל
תזוח דעתך עליך.... - האלט זיך נישט אזוי גרויס... אל "תרגיש את
עצמך"... --אתה חושב שהמחותן נתן את הנדוניה בשבילך?... את
הנדוניה הגדולה הוא נתן בגלל שהוא זכה להשתדך אתי... - עם
ה"בית הלוי".

בגלל שהוא זכה ונהיה המחנות של ה"בית הלוי". הכבוד הגדול
שיש לו מזה שהוא זכה להשתדך עם ה"בית הלוי", לכן הוא נתן
נדוניה גדולה. מכיון שכל אחד מבין שמי שזוכה להשתדך עם
ה"בית הלוי" נותן הרבה כסף, לכן הוא נתן את כל הנדוניה הגדולה
הזו, - אבל לא בגללך...

שני יהודים בירושלים שלומדים תורה מתוך הדחק.....יהודים שלא מופיעים במודעות, ולא שום סוג פרסומת אחר. ואחד מהם [א. ה. ה"ה דוד רבנו הגר"ד צ'צ'יק זצ"ל] הוא יהודי שהרב מבריסק בעצמו, כל פעם כשהיתה איזה צרה אצלו בבית, היה שולח אליו את בנו להזכיר את שמו ואומר לו, "לך ל... ותבקש מאד שיתפלל... - כי התפילה שלו מועילה יותר מכל הרופאים שבעולם. איי...

הקדוש ברוך הוא היה נותן לנו נדוניא יותר גדולה? הרי בגלל כאלה מחותנים יקרים...

- כמו שה"בית הלוי" אמר. בגלל כאלה מחותנים גדולים, לומדי התורה

- - הנדוניא היתה יכולה להיות גדולה עשרת מונים, שאפילו קרבן אחד לא היה נופל....

כולם היו חוזרים, חיים וקיימים. ואפילו יהודי אחד לא היה נופל ח"ו... אבל מה אפשר לעשות שהם ה"חתנים".... - זהו!!!... הם הם ה"חתנים"...

הם... כאלה שמסתובבים ריקים ממצוות, הם ה"חתנים"! כך אמר הבריסקר רב. ממילא... - עלינו לדעת.

הניסים שהקדוש ברוך הוא עושה, זה בזכות הבחור שמתגבר על יצרו, פותח את הגמרא ושוקד על לימודו... אז הוא עושה, והוא מחזיק את כלל ישראל.

'עמים... תחתיו יפלו... תחת מי?? זה מה שדוד המלך אומר, זה שמקיים בעצמו. חגור חרבך על ירך גבור - הודך והדרך. והדרך... צלח רכב על דבר אמת'.

-- זה שלומד עוד פעם את הגמרא ועוד פעם את הגמרא, ומחשבן שוב ושוב מה בכל זאת אביי רוצה ומה רבא בכל זאת רוצה... ועוד פעם... אני עדיין לא יודע כל כך טוב את הגמרא, אז עוד פעם ועוד פעם... צריכים לדעת...

היה זה בחודש מר חשון תשי"ז

היה זה בחודש מר חשון תשי"ז... שהרב הצדיק הקדוש, ר' אליהו (ר' אלי') לאפיאן זכר צדיק לברכה, בא פעם להגיד שיחה מוסרית בישיבה ודיבר על הנושא הזה, והואיל ואת הנדוניא הגדולה נותנים בשביל הלומדי תורה, מותר בין בני ישיבה לספר את זה וכל בן ישיבה צריך לדעת את מה שמספרים כעת.

הוא אמר כך. - רבותי...

תשמעו היטב.

כתוב בגמרא בברכות דף י"ז עמוד א', שהאמוראים היו מתפללים, "יהי רצון שתשים שלום בפמליא של מטה ובפמליא של מעלה". אומר רש"י, בפמליא של מעלה, היינו, שהשרים של האומות מתנצחים. ואם בפמליא של מעלה השרים של האומות מתנצחים ביניהם, זה משפיע על ההתנצחות של האומות פה בעולם.

כתוב כאן, שהמלחמות מתנהלות רק למעלה.

המשיך ר' אלי ואמר בזה הלשון. זה כל אחד מבין, שהמלחמות שהשרים של האומות נלחמים למעלה, הם לא נלחמים כמו שנלחמים

פה, שמה, לא נלחמים בטנקים, לא במטוסים, ולא בפצצות... זה מבינים ברור.

-- שהשר של האומה הזו עם השר של האומה שכנגד, לא נלחמים שם, בשמים, עם כלי נשק של פצצות וכדומה, לא באלה נלחמים. אז במה כן נלחמים?

אמר ר' אלי, 'מה שנעשה בשמים אני לא יודע... - למרות שהוא כן ידע. -- מה שנעשה אני לא יודע, אבל אני משער לעצמי, ואני מתאר לעצמי, מה שכל אחד מהנוכחים כאן יסכים, שהמלחמות שם מתנהלים עם זכויות... - זו מלחמה של "זכויות".

השר של האומה הזו שם במאזניים את הזכויות של האומה שלו, ואם הזכויות שלהם גוברות, נהיית הכרעה לטובת האומה הזו... ממילא, צריכים לדעת... אם יש, חס ושלום, מלחמה של יהודים עם גויים [להבדיל], אז צריכים גם אנו לדעת שהמלחמה לא מתנהלת לה למטה, אלא המלחמה מתנהלת למעלה, ואם המלחמה מתנהלת למעלה, אז זה מתנהל עם זכויות....

- ככה זה. אם זה מתנהל למעלה...

והיינו, שההכרעה של המלחמה כאן היא כפי שיוכרע שמה, למעלה.... - ורק עם זכויות. אם כן, שזה ענין של "זכויות". אזי, כל דף גמרא נוסף שלומדים... כל שקידה נוספת בלימוד התורה... וכל התחזקות נוספת בתורה, בתפילה ובמוסר, זה מכריע את הכף..... זה, ורק זה, מה שמכריע את הכף!!

(מתוך הספר 'חשק התורה')

ירד רבינו את המדרגות מבית מרן רבי אלישיב זצוק"ל וכשהגיע למטה, אמר: "אוי, שכחתי משהו..." - והחל חוזר ומטפס את המדרגות. מלווי רבינו הציעו שהם יביאו לו את אשר שכח - אך עמד על דעתו לעלות שוב את כל המדרגות לבית.

מאצילות הליכותיו של מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל

חשוב נא, מתי כבר מזדמן למאבטחים הללו לחזות בפנים יהודיות?

כי תעשה הישר בעיני ד' (יב כח)

אזירת השבת השלווה נסוכה על רחובות בני ברק. רבינו שב מן התפילה בשיבת 'תפארת ציון' כשטליתו הלבנה מוסיפה הוד לפניו המאירות. שקוע במחשבות של תורה, אך דעתו אינה מוסחת מהעוברים והשבים. והנה צועד מולו איש פשוט למראה, צעדיו כבדים ועיניו כבויות.

רבינו מרים את עיניו, במאור פנים ובקול ענוג ורך מאחל לו: "שבתא טבא ר' יהודי, גוט שבת!"

האיש תמה לרגע, האמנם אליו כוונה הקריאה?! הוא סבב לאחור, בהיותו סבור כי לבטח אל האיש שמאחוריו נועד האיחול... אך לא, איש לא נראה בכל הרחוב מלבדו.

משהבין כי רבינו התייחס אליו אישית, פנה נרגש כולו ואמר: "כבוד הרב, אתה הראשון שמאחל לי 'שבת שלום'!" - והחל שופך את ליבו ומספר את קורות חייו: "אוד מוצל מאש אנוכי, מברנוביץ עיר מולדתי. שם הייתי אדם מוכר, אבי עליו השלום היה מנכבדי העיר, וכולם היו מכבדים אותי. וכאן איש אינו מכיר אותי, איש אינו מתייחס אלי - אתה, הרב, הראשון שמאחל לי שבת שלום". אמירת שלום המלבבת של רבינו לכל אדם, האזירה לבבות רבים של אנשים שחשו בודדים ונדכאים.

היה זה בשבת קודש בכלל חזון איש, עם תום התפילה, כשרבינו עשה את דרכו ביציאה מהיכל בית המדרש, וכדרכו האיר פניו באיחולי שבת שלום לכל מי שנקרה בדרכו, גם ליהודי האלמוני והבודד שעמד מן הצד.

עיני היהודי האלמוני החלו זולגות דמעות: "כבוד הרב, אתם הראשונים שאומרים לי כאן 'גוט שבת'... אף אחד לא מכיר אותי ולא יודע ממני מאומה... שנים רבות התגוררתי באמריקה, בשנים שלא ידעו שם כמעט מאידישקייט, נסיון השבת, היה נסיון קשה ומר - כל מי שביקש לשמור שבת, התקשה למצוא מקור להתפרנס ממנו ונידון לעניות מנוולת ולרעב מחפיר. יהודים רבים לא עמדו בנסיון... ואני, אמנם יהודי פשוט אנוכי, תורה לא למדתי מנעורי, אבל בנסיון שמירת השבת עמדתי בעוז! וכאן - אף אחד לא מבין לרוחי ולא מעריך את גודל מסירות הנפש שהקרבתי למען שמירת השבת".

מעשים אלו וכיוצא בהן, עוררו וחיזקו את רבינו בדרכו ביתר

בעת ששהה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל בירושלים לצורך מנוחה בימי בין הזמנים של חודש אב, בשבת הראשונה לשהותו במקום, הוצע לו ללכת ולהתפלל בבית חכם מחכמי המוסר שגר בשכונת מקום, הנושא שיחה בין קבלת שבת לערבית. רבינו, שש על ההזדמנות לכבד את אותו חכם וגם לשמוע את דבריו

לשבת הבאה, לא הלך שוב להתפלל שם, וטעמו ונימוקו עמו: "אם אלך גם השבת, הרי שהדבר יהפך לקביעות - שבכל פעם שהנני שווה בסביבתו אני בא להתפלל איתו, ואם לא אבוא בפעם הבא מאיזו סיבה שתהא, הדבר עלול לפגוע בו".

בעובדה זו התבהרו דברי רבינו שהיה אומר רבות: "המידה החשובה ביותר - היא 'פיקחות'! שכל המידות צריכות להתנהל עימה - עם פיקחות".

הפיקחות והחשבון היו נר לרגליו בכל עת, לכלכל את צעדיו מתוך זהירות מופלגת לבל יצא חלילה מכשול או פגיעה. והפיקחות של השתיקה, גם היא היתה מתובלת במהלכיו - על כל צעד ושעל.

אוי, שכחתי משהו..

בא רבינו לביקור חג בבית מחותנו מרן רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל, טיפס את המדרגות הגבוהות והמיושנות, נכנס אל הבית, ושני הגדולים המתיקו בדברי תורה מענייני דיומא, ואחר נפרדו בברכת החג.

ירד רבינו את המדרגות, וכשהגיע למטה, אמר: "אוי, שכחתי משהו..." - והחל חוזר ומטפס את המדרגות. מלווי רבינו ניסו לעצור בעדו, בהציעם כי הם ילכו ויביאו לו את אשר שכח - אך שתק ועמד על דעתו לעלות שוב את כל המדרגות לבית מחותנו. הגיע שוב אל הבית בו היה לפני רגעים אחדים ומלווי עקבו אחריו בסקרנות: מה שכח רבינו, שכה היה חשוב בעיניו לעלות בעצמו לשם כך?

והנה פונה רבינו לבן מחותנו - רבי אברהם שהיה אז בבית, ואומר לו: "יסלח לי, כמדומני, שכאשר יצאתי מן הבית לא אמרתי לכם לשלום ולא נפרדתי כראוי... אבקש את סליחתכם". נפרד ממנו בברכת שלום לבבית וחמה, יצא מן הבית ופנה לדרכו.

שאת, להקדים שלום לכל אדם ואיש, גדול כקטן, חשוב ומכובד כדל ופשוט.

בכל ליל שבת, כאשר היה חוזר מהישיבה לביתו, והרחוב היה מלא בהמון מתפללים השבים לביתם - זקנים עם נערים, חסידים וסתם עמך, לכולם היה מקדים בברכת 'גוט שבת' בקול רם כשהוא מרכין את ראשו לקראתם. ולא אחת היו רבים שעברו על פניו מבלי משים לב, ואילו הוא היה מקדים לברכתם בברכת השבת, והיו נעצרים בתדהמה. גם כאשר היה מגיע אל המקווה בערב שבת, היה מברך לשלום את הבלנים או הקופאי היושב בפתח.

וכבר היה מעשה, בעת שהשתתף בכינוס גדול באולם 'וגשל' שבבני ברק, ביציאתו משם, בתוך כל המולת אלפי המשתתפים, חלף רבינו על פני המאבטח שעמד בפתח, והאיר לו פנים: "תודה רבה לך, שבת שלום".

נכדו של רבינו שהתלווה אליו תמה: "סבא, עד כאן? - ורבינו משיבו: "חשוב נא, מתי כבר מזדמן למאבטחים הללו לחזות בפנים יהודיות?"

האם הנך מבין אידיש?

גבאי צדקה מאחת הערים בארץ, נכנסו לרבינו בלוויית אחד מתלמידיו הקרובים, לבקשו שיתן להם מכתב המלצה. רבינו קיבלם בחביבות, התעניין בחיבתם בפעולות הצדקה שלהם. במהלך השיחה, החל אחד מגבאי הצדקה לשוחח עם רבינו באידיש - השפה השגורה על לשונו. רבינו הקשיב לו, אך בהזדמנות הראשונה כשהלה הפסיק מדיבורו לכהרף-עין כדי לשאוף אויר, הפסיקו ופנה לתלמידו ושאלו: "האם הנך מבין אידיש?". ומשאמר התלמיד שאינו מבין, ביקש רבינו מאותו גבאי צדקה שיאמר את דברו בלשון שגם תלמידו יבין.

התלמיד אמנם הגיב, שאינו מקפיד, ומה עוד שהרי יודע הוא את תוכן הדברים - אך רבינו לא הסכים לכן, ודרש שהשיחה תתנהל אך ורק בשפה אותה מבינים כל הנוכחים.

אמר בעל המעשה: שני דברים למדתי במעמד זה. האחד, הזהירות בכבוד הבריות, לבל יחוש כזר בין זרים. זאת ועוד, גם הערה זו נעשתה מתוך כבוד הבריות, כשרבינו לא העיר מיד, אלא המתין שהלה יפסיק מעצמו לרגע מדיבורו, ורק אז העיר לו על כך, ולא נכנס לתוך דבריו.

פעם אחרת, במהלך השיעור, נזקק רבינו לבאר את דבריו לאחד התלמידים ששפת העברית לא היתה שגורה בפיו, וכדי להבהיר לו את מהלך הסוגיה שנסתבך בה הבחור, בחר לנהל את השיחה באידיש, כשהוא מעיר לבני השיעור כבדרך אגב ובחיוך: "נו בינתיים תלמדו אידיש...".

לבל יחוש הנהג תחושת אי-נעימות

מפליאה היתה התחשבותו של רבינו וזהירותו לבל יפגע זולתו פגיעה כחוט השערה, ותדיר חישב את דרכיו שחלילה לא תצא איזושהי פגיעה.

מעולם לא המתין לנהג שאמור לקחתו ברכבו מחוץ לבית, כדי שהנהג לא יחוש אי נעימות על שטרח והמתין לו. מאידך, לא רצה שהלה ימתין עליו, וכל שכן שלא יטרח להיכנס לביתו במיוחד כדי לקרוא לו, לכן, בהגיע העת, היה מציץ מידי כמה רגעים מבעד לחלון כשהוא מסתתר מאחורי הוילון, ורק כשראה את הרכב עומד ליד ביתו, היה יוצא מיד לקראתו. אף כאשר קרה והנהג התעכב מעט. הקפיד לתת לו את ההרגשה, שהנהג בדיוק רק עכשיו הצליח להתארגן ולצאת לדרך.

פעם נאנס נהגו הקבוע ואיחר מלבוא, הסיק רבינו שכנראה כבר לא יבוא, ולכן יצא לדרכו ברגל. אך עלה מחצרו ויצא לרחוב, הבחין מרחוק ברכב העולה במעלה הרחוב. מיד פנה לאחור והחיש צעדיו לתוך הבית, ורק מששמע את הרכב עומד ליד ביתו, יצא החוצה בניחותא, כביכול רק זה עתה הצליח לצאת מן הבית, וכל זאת לבל יחוש הנהג כל תחושת אשמה ואי-נעימות בעקבות איחורו. גם מן הישיבה לביתו, היה מבקש שיודיעוהו מתי הרכב מגיע, בעוד הוא עצמו עומד ליד הדלת במעילו וכובעו - מוכן לצאת דרך. לעיתים היה באותם רגעים בודדים מעיין ב'שערי תשובה' בריכוז גדול.

ולאידך גיסא, מקפיד היה ביותר שלא להטריח את הנהג בהמתנה מיותרת. בכל יום לאחר תפילת שחרית היה עולה לחדרו לחלוץ את תפיליו, כשמתלווים אליו בחורים המבקשים לשוחח בלימוד או להתייעץ בענייניהם. וכאשר הודיעוהו שהנהג הגיע, מיד הפסיק את השיחה וירד לרכב, כדי שהנהג לא ימתין עליו ולו רגע אחד מיותר. פעמים רבות אף לא הספיק לקפל ולסדר את הטלית והתפילין והותירם כך בחדרו, ומסדרם רק כאשר שב לאחר מכן לישיבה לקראת מסירת השיעור.

(מתוך הספר 'רבי מיכל יהודה')

כעבור תקופה קצרה אישרו השלטונות 'היתר בניה' באותו שטח, ועי"ז עלה שווי הקרקע לאין ערוך ונמצא שהפסיד כמה מיליונים מחמת מהירותו למכור, כי היה 'אויבער חכם', ומכר ללא רשות רבו

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על לך ה' הגדולה והגבורה, והעושר והכבוד מלפניו

ושווי הקרקע עלה ונתעלה, ועלה ברצון האיש למכור את הקרקע ולממש את הרווח... פנה אל מורו ורבו ראש הישיבה הרב קאפלמאן זצ"ל כשהוא שואל האם אכן ראוי שימכור את הקרקע, ורה"י ציוה עליו להמתין ולא למכור. אחר תקופה שוב עלה שווי הקרקע ושוב עלה ברצונו למכור, נכנס אל רה"י והוא הורה לו להמתין... כעבור תקופה עלה שווי הקרקע בהון רב, עתה כבר הרגיש האיש שממש יעבור על 'בל תשחית' אם לא ימכור... לאידך גיסא לא אבה להמרות את פי רה"י, ע"כ החליט שלא לשאול כלל בעצת רבו - כי אכן, אם הוא שואל את רבו הנו מחויב לשמוע בקולו, אבל אין חיוב לשאול בעצת הרבי... האיש מכר את השדה, והרוויח ממון הרבה. אמנם, כעבור תקופה קצרה מאד אישרו השלטונות 'היתר בניה' באותו שטח, ועי"ז עלה שווי הקרקע לאין ערוך ממה שהיה בטרם ניתן ההיתר, ונמצא שהפסיד כמה מיליונים מחמת מהירותו למכור (כי היה אויבער חכם, ומכר ללא רשות רבו), ונמצא ששילם מחיר עצום על כך שלא שאל בדעת תורה. וישב בבכי ובדמעות שלישי אל רבו ראש הישיבה זצ"ל וכה אמר, אכן לא באתי לשאול בעצת קדשו, אבל אויה לי ואוי לנפשי כי כך עלתה בדי... וכי עונש כה חמור מגיע לי על כך... אמר לו רה"י, לא הרי אדם כהרי ה'רכב', את הרכב ממלאים בדלק אחת לכמה ימים, אבל את האדם הקב"ה ממלא בחכמה בינה ודעת בכל רגע מחדש - כמו שאנו אומרים, המחדש בטובו בכל יום תמיד. והיינו שגם ה' חכמים' הינם כבלי מדע, אין בהם חכמה ותבונה מעצמם, רק כפי כמה שהקב"ה 'חונן לאדם דעת' באותו רגע. ראה נא מה אירע כאן, רגע אחד לא נתן בך ה' חכמה וראה להיכן הגעת... באותו רגע לא נתן ה' בך שכל על כן החלטת למכור, ומיד עשית זאת... הרי ראית שמחיר הקרקע עולה ועולה ללא הפסק, מה בער בך למכור, אלא ביאורו, שהקב"ה נטל ממך את שכלך לרגע אחד... לעולם אל תבכה 'היכן היה השכל שלי'... כי אכן אין השכל שלך, ומעצמך אין לך כלל שכל וחכמה, רק כפי מה שהקב"ה נותן בך באותו רגע, ומאחר שהיה 'באשרט' לך (נגזר עליך) להפסיד את הרווח הגדול - עשה לך ה' ככה.

יש לי ישועה מוכנה עבורך, אבל, לטובתך ולהנאתך, כדאי לך להמתין

וכך כתב הרה"ק ה' מאור עינים' זי"ע (ואתחנן ד"ה ואתחנן) בזה"ל, שצריך כל בר ישראל להאמין בכלל הנהגותיו בין בגשמי בעסק פרנסתו ועסקי העוה"ז וכו', כי העצה והשכל שבא לו במוחו קודם שיעשה הדבר הוא שלוח אליו ממרום קדשו להדריכו

פי בנאל הדבר הזה יברך ה' אלוהיך (טו)

בפרשתו 'כי בגלל הדבר הזה יברך ה' אלוהיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך', פירש בה הרה"ק מקאברין זי"ע, אימתי יברך ה' אלוהיך בכל מעשיך, הן במעשי הפרנסה במשא ומתן והם בשאר מעשים לצרכי חיי האדם בעוה"ז, כאשר תזכור ותאמין שאין אתה עושה את המעשים ההם ואינם אלא 'משלח ידך' - עבודת כפיים ותו לא, אך ב'ראשו', מוחו וליבו יהא קשור אל הבורא ית"ש. ר"ל, שגם בשעת עשיית הפרנסה יזכור תמיד כי הקב"ה הוא עושה עושה ויעשה לכל המעשים, אלא שגזר בראויו שיעסקו בהשתדלות בידיהם, אך לא ה' ידיים' מביאים את הפרנסה אלא רק הקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, וכאשר יחיה האדם באמונה כזאת אזי ישלח לו הקב"ה את הברכה ואת ההצלחה בכל משלח ידיו.

לך ה' הגדולה והגבורה, והעושר והכבוד מלפניו, הוא הנותן והוא הלוקח, הוא המעניק והוא הנוטל, הוא המעשיר והוא הקוצב גודל העשירות, במידה במשקל כרצונו, ומי יאמר לו מה יעשה ומה יפעל. וכך מספר הגה"צ פמ"מ מהר"ש שפיצער שליט"א: סיפר לי ידיד שחננו ה' בממון, הלה קנה לפני שנים קרקע ה' מיועדת לזריעה ולנטיעה באיזהו מקום בעד פרוטות מעוטות. עבר הזמן

וכה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון, מה), כשאדם יוצא לשוק וצורך כספו בידו בכדי לקנות בו דבר מה, אם יאמין בבירור כי החפץ שברצונו לקנות הוא מהשגחתו יתב"ש וכן שהקב"ה הכניס בו את המחשבה לקנות, ואף הסכום שיקבעו הכל בהשגחה, וכן במוכר דבר מה - שיאמין כי הדעת למכור וכן הסכום הכל בהשגחתו יתב"ש, ערב אני בעדו כי השי"ת יצליח את כל דרכיו.

(באר הפרשה ראה תשפ"ד)

וכמו שאמרו בדרך צחות, כי 'מנהג' נתחדש בשנים האחרונות אשר מאספי הצדקה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות באים כשבידם כלי מיוחד (מכשיר) שבו ניתן להעביר ולתרום בכרטיס אשראי (קרעדיט קארד) מי שאין הכסף מצוי עתה בידו, והנה, מצוי אצל רבים שאילו היה בידם מעות היו נותנים סכום קטן, אך מאחר שהם מעבירים את תרומת ידם ב'אשראי' הם מתביישים לתת סכום קטן כזה והם מגדילים את סכום התרומה (הגם שהסכום הקטן אינו מבייש את המאסף - 'שקל' אחד בלבד או Quarter - רבע דאללער, מ"מ מאחר שתרם באשראי הגדיל את הנדבה לחמשה שקלים או כמה דאללער), נמצינו 'למדים' כי הנתינה באשראי גדולה מהנתינה במזומן, ומכאן נלמד לעניין קבלת התפילות, שמי

'בסעודה פנה אלינו אבא ואמר: הקשיבו למה שקרה לי בתפילה בשיבה. ואז הוסיף ואמר: אני מבקש מכם לחפש את האדם הזה, הוא לא עשה את מה שעשה מתוך רוע לב, הוא בסך הכול מסכן'

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על דבקות במידותיו של הקב"ה

אחרי ה' אלקיכם תלכו... ובו תדפדפו (י"ח)

ללא אומר ודברים, ולמרות הבושה הגדולה, קם הרב לורנץ ממקומו, והתיישב באחד המקומות הפנויים, בין תלמידי השיבה והאברכים. לאחר התפילה שב הרב לורנץ לביתו, ובניו, שהתגוררו באזור, התארחו אצלו לסעודה. וכך מספר בנו: "בסעודה פנה אלינו אבא ואמר: הקשיבו למה שקרה לי בתפילה בשיבה. ושח לפנינו את כל המאורע. ואז הוסיף ואמר: אני מבקש מכם לחפש את האדם הזה, הוא לא אדם רע, ולא עשה את מה שעשה מתוך רוע לב. הוא בסך הכול מסכן, ככל הנראה יש לו בבית איזושהי צרה, אם בשלום בית, או בתחום הפרנסה. הוא ביקש מקום לפרוק מליבו את הצרה, ומצא אותי. אני מבקש מכם לבדוק ולברר מה חסר לו, ולדאוג להשלים לו את מחסורו. אם צריך עזרה כספית - הכסף נתון לכם, ובלבד שהעניין יוסדר על הצד הטוב ביותר".

זוהי דוגמא להטבה עם הזולת, גם אם חלילה פגע בנו!

בהפסקה הראשונה החלה המורה לברר אודות הילדה

בספרו של הרב טולדנו - "האמנתי כי אזמרה" מובא סיפור מרגש: ביום הראשון לתחילת שנת הלימודים בבתי הספר היסודיים, נכנסה מורה ללמד בכיתה החדשה. ילדה אחת מתלמידות הכיתה הגיעה מאוחר, והתיישבה בשולחן האחרון בכיתה. ניכר היה עליה שהיא מאוד מסכנה. בגדיה היו מרופטים, ובמשך השיעור בהתה בחלל האוויר. לא קשה היה להתרשם שהיא הגיעה לבית הספר בעל כורחה.

בהפסקה הראשונה החלה המורה לברר אודות הילדה, ואט אט התבררה לה התמונה: הוריה קשי יום, עובדים קשה משעת בוקר מוקדמת עד שעת לילה מאוחרת, ובקושי מצליחים לפרנס את המשפחה. במשפחה אחת-עשרה נפשות, והם גרים בדירת חדר אחד. הילדים גדלים כיתומים בחיי אביהם ואמם, בתת תנאים וללא תשומת לב, ולא פלא שהילדה נראית כפי שנראית, ואינה מתפקדת בלימודיה.

המסקנה שהמורה הסיקה מתוך הבירורים הייתה: זה המצב. זו הסחורה. אין מה לעשות.

אולם המורה הזאת החליטה: אני בע"ה מרימה את הילדה הזאת! מייד בשיעור הבא קראה לה, וביקשה ממנה לגשת למשרד ולצלם לה מספר דפים. הילדה הייתה מופתעת: זוהי הפעם הראשונה

הגמרא דורשת על פסוק זה: "וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלוא כבר נאמר: 'כי ה' אלוך אש אוכלה הוא!' אלא, להלך אחר מידותיו של הקדוש ברוך הוא.. על ידי שגומלים חסד עם הבריות - הולכים אחרי ה' ודבקים בו.

"כי אמרתי עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג). הקב"ה ברא את העולם כדי שנעשה חסדים עם הזולת, ובכך נדבק במידותיו. אל לנו לחפש לראות כיצד אחרים מייטיבים עמנו ורק אז להיטיב עימם. תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים, ושומה עלינו ללמוד מדרכי הקב"ה להיטיב בכל מקרה, וללא כל תנאי.

הרב שלמה לורנץ ז"ל היה חבר כנסת. הוא היה מקורב מאוד ל"חזון איש" זצ"ל, להרב שך זצ"ל ולשאר גדולי ישראל. לא בכדי דבק בו הכינוי "שלוחא דרבנן". גם לאחר שסיים את פעילותו הצבורית הענפה, פעל גדולות ונצורות בתחום החינוך, בהקמת מוסדות רבים לבנים ולבנות, ובתחום העזרה והסעד למשפחות נצרכות.

לאחר שפרש מכל ענייני הציבור נכנס ללמוד ב'כולל', למד יומם ולילה, וכתב ספרים כאברך מן המניין. הוא גר בירושלים בשכונת מטרסדורף. נפשו איוותה להתפלל תפילות ישיבתיות, ומשום כך קבע את מקום תפילותיו בשיבת "תורה אור" שבראשות הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל.

הרב שיינברג הכיר את הרב לורנץ, והזמינו לשבת בכותל המזרח, סמוך למקום מושבם של הרבנים והמשגיחים. "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה", והרב לורנץ התיישב במקום שהראה לו ראש הישיבה.

מקומות אלו שמורים לרבנים, תלמידי חכמים, צוות השיבה, ולא לעסקנים

באחת השבתות הוא הגיע לשיבה בשעה מוקדמת והתיישב במקומו בכותל המזרח. כעבור זמן מה ניגש אליו אברך מבוגר, שהכירו רק בתור חבר כנסת, ולא ידע שראש הישיבה קבע את מקומו שם, והחל לגעור בו בקול רם, כשרבים שומעים אותו: "מקומות אלו שמורים לרבנים, תלמידי חכמים, צוות השיבה, ולא לעסקנים. זהו חוסר דרך ארץ להתיישב במקומם. חפש לך מקום אחר בתוך הקהל".

מוסדות אור החיים

לחיים! פתקים אלו נסכו בי הרבה עוז ותעצומות, והמשיכו ללוות אותי במשך כל השנים. ב"ה נישאתי לאברך ששוקד על תלמודו, ויש לנו שלושה בנים בתלמוד תורה. אנו חיים באהבה ובאחוה, בשלום וברעות, וכל זה בזכותך! אינני יכולה לדמיין לעצמי היכן יכולתי להיות היום בלעדייך."

מי יודע כמה נפשות טהורות מעם ישראל אפשר להציל עם כמה מילים טובות, עם כמה מילות עידוד, עם חיוך ומתן תשומת לב.

והדברים אמורים לא רק ביחס למחנכים בתלמודי תורה ובתי ספר, אלא גם - ואף ביתר שאת - ביחס לילדים שיש לכל אחד בביתו. יש לרומם אותם, לשבח אותם, עוד ועוד: "קראת כל כך יפה", "למדת כל כך יפה", "נהנית ממך כל כך", "אתה ממש גאון! עוד יצא ממך משהו - משהו", "אל תדאג, יש לך כישרונות נהדרים..." כשילד שומע דיבורים כאלו כל הזמן - הם מעצימים אותו וגורמים לו להשתדל להצדיק את הציפיות הגדולות שתולים בו.

וחלילה, גם להפך: אם משדרים לילד - "לא יצא ממך כלום" - באמת לא יצא ממנו כלום...

כל זה בכלל ההשתדלות להיות אנשי חסד, לרומם את בית ישראל לתורה וליראת שמיים.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

שמורה מטילה עליה איזושהי מטלה לביצוע...

למחרת נתנה לה המורה סכום כסף, וביקשה ממנה לקנות מדבקות כדי לקשט את קיר הכיתה. "אני סומכת על בחירתך", הוסיפה. הילדה קרנה מאושר.

המטלות הפכו לתכופות יותר ויותר. הילדה השתדלה בכל מאודה לבצען בשלמות, והמורה שיבחה אותה מאוד. לאט לאט קיבלה הילדה ביטחון עצמי, והמורה הרגישה כי זהו הזמן המתאים לעניין אותה גם בלימודים. ואכן לראשונה בחייה, התחילה הילדה ללמוד וגם להצליח.

להורים היקרים שלום!

יום אחד הוריה מקבלים פתק מהמורה: "להורים היקרים שלום! רציתי לשבח את בתכם שמתקדמת יפה מאוד בלימודים ובהליכות, ונמנית בין התלמידות המצטיינות בכיתה".

לא ניתן לתאר במילים את מה שהמכתב הזה עשה להורים, ובעיקר לילדה, ששאבה ממנו משנה מרץ והתגלתה כתלמידה בעלת כישרון, מעודנת במידות טובות.

יום אחד הילדה לא הגיעה לכיתה. עבר יום ועוד יום, והיא איננה... המורה התקשרה להורים, ואביה סיפר שהוא התייעץ עם הרב שלו, והוא הורה לו להעביר את הילדה לפנימייה. ב"ה הילדה שמחה ומרוצה ומצליחה בלימודים. הוא הודה למורה על כל החיות שהעניקה לילדה, שבזכותה הגיעה עד הלום.

עברו חמש-עשרה שנה.

עברו חמש-עשרה שנה.

המורה עברה ללמד במקום אחר, בעיר אחרת, וחיפשה מעון לילדיה הקטנים. המליצו לה על מטפלת חרדית ומסורה למופת, והיא רשמה אותם אצלה. בימים הראשונים בנותיה הגדולות לקחו את הקטנים מהבית למעון בבוקר, וממנו הביתה בצהריים, והאמא, המורה, לא ראתה את המטפלת.

יום אחד באה האמא לקחת את הילדים, ומשראתה את המטפלת, הודתה לה מאוד על הטיפול המסור והנאמן. המטפלת הודתה לה על התשבחות, וביקשה ממנה להיכנס, שכן ברצונה לדבר איתה כמה מילים...

"אמנם אינך זוכרת אותי. אבל אני לא אשכח אותך לעולם! את המורה שהצלת את חיי!"

המורה, שנזכרה בילדה, כמעט התעלפה. היא נזכרה בילדה המסכנה שקיבלה לידיה, וכיום היא מנהלת מעון לתפארת... "בבקשה ממך, המורה, חכי כאן כמה רגעים, ומייד אני שבה..." כעבור מספר דקות שבה ובידה שקית ניילון מלאה בפתקים, כולם ישנים נושנים, ושאלה: "האם תכירי את כתב היד הזה?"

היו אלו כל הפתקים שהמורה כתבה להורי הילדה, בהם סיפרה להם על התקדמותה. את הכול שמרה הילדה מכל משמר.

"דעי לך, מורתי, את היית הראשונה בעולם שהתייחסה אליי, בזכותך התחלתי להרגיש שאני שווה משהו, הפחת בי תקווה

ואז לפתע הכריז ר' בן ציון: יענקי, עכשיו אתה מבין! מה השתנה? מה קרה כעת? כי יענקי העלה חיוך על פניו... בלימוד הגמרא, החיוך הזה, ההנאה הזו, היא ההוכחה הגדולה ביותר על הבנת החומר

מתיקות התורה שהגאון רבי בן ציון פלמן וצוק"ל, העניק לבניו ותלמידיו

מאת: הרב הלל שטרנברג

"הא, הא, עכשיו אתה יודע".
התקוה שלו שהילדים
ייהנו מהתוספות, ולא
דווקא מהחידושים, אלא
מעצם לימוד הגפ"ת.
ובכן.

ילדים רבים ובחורים,
וגם אברכים, מתגלגלים
בלימוד התורה, לא
מתקדמים ולא מצליחים.

ולמרות שמנסים לסייע להם לא מצליחים.

מה המוקש שמונע מהם להצליח?

התשובה. כאשר הם לומדים את הגמרא, תמיד רובץ להם בראש
ענן מסוים, מעולם הם לא מבינים את הגמרא במאת האחוזים,
רק בשמונים, בתשעים, בתשעים וחמש, אבל לא במאת האחוזים.
נשאר להם משהו ענן וערפל.

זה מצוי במיוחד בצעירים, בילדים. ה'מלמד' או האבא, מתגלגל אתו
שנה ועוד שנה, והילד מתקדם רק מעט. והם כאובים על מתיחות זמן
לריק למען הילד, ומתאוננים: ריבונו של עולם, מה הסיבה שאפילו
שאנחנו מוציאים למענו כל כך הרבה כספים, אין כמעט התקדמות?!
כי הדרך להתקדמות אמיתית, היא, לשבת עם הילד בסבלנות,
לא עשרה קטעים של גמרא, אלא קטע אחד קטן בודד, עוד פעם
ועוד פעם, ועוד, מתחילה ממש, עד שהוא מבין באמת עד התכלית,
עד שנהיה לו אור בעיניים! אור!

ואת האור בעיניים אתה רואה כאשר הוא מחייך. בשעה שקטע
הגמרא בהיר לו בתכלית. אתה רואה אצלו את החיוך של ההבנה
המאירה.

כך ורק כך מתקדמים! ואם לא, מדשדשים במקום עשר שנים!
אבל מה עושים רוב הלומדים עם ילדים?
מנסים ללמוד סוגיה, ולא מגיעים להבנה מושלמת, ואז עוזבים
אותה ועוברים לגמרא אחרת מנסים שם אולי תהיה הצלחה,
עוזבים באמצע גם אותה ועוברים לגמרא אחרת, ולומדים שוב
את הגמרא האחרת רק בחמישים אחוז. משל למה הדבר דומה,
לסוכריה שיש בה דבש בפנים, מוצצים את הסוכריה לא מוצצים
את הדבש וזורקים אותה, לוקחים אחרת תחתיה מוצצים לא
מגיעים לדבש ושוב משליכים, כדי להגיע לדבש יש למצוץ עוד
ועוד עד שמגיעים לדבש שבפנים. ואז נהנים!

אז הנה זה הגיע

הרגע הגדול של ראש חודש אלול. עשרות אלפי צאן קדשים
עולים מכיתה לכתה, עשרות אלפי בני הישיבות הקדושות עולים
מדרגה לדרגה, מהחיידר לישיבה קטנה ומישיבה קטנה לישיבה
גדולה ומשיעור לשיעור. עולים ומתעלים.

מי כעמך ישראל

כדי להצליח בלימוד תורתנו הקדושה חייבים לקבל ולרכוש
טעם ומתיקות בתורה, וע"כ אנחנו מבקשים מדי יום 'והערב נא'
במסגרת כך אני רוצה להביא בפניכם כתבה מעניינת שקראתי
על הדרך מרתקת שהגאון רבי בן ציון פלמן וצ"ל למד עם ילדיו
ועם תלמידיו.

וכך מובא בספר 'ללא שם':

הוא לא בחן אותם. אלא הם למדו בצוותא. בידדות, בסבלנות
ובהסבר פרט אחרי פרט. המטרה העיקרית שהייתה לו בלימוד
עם הילדים, להשיג את התוצאה - שהילד יהיה שמח עם הלימוד,
שהבחור ייהנה מהלימוד.

הוא לא התכוון לבחון ולדעת האם הוא יקבל ציון טוב במבחן,
המטרה הייתה אחת בלבד - שייהנה מלימוד הגמרא, מרש"י
ומתוספות.

פעמים רבות היה קורה שלקראת סוף הלימוד, היה שואל:
"הבנת יענקי?" ויענקי היה מגיב: "כן הבנתי".

"אז נסכם: הגמרא שאלה, והגמרא תירצה, בשאלה חשבנו
שדווקא, ובתירוץ אנחנו מבינים אחרת. נפלא. אתה מבין יענקי
את השקלא וטריא?"

"כן אבא, אני מבין".

"לא נראה לי שאתה מבין..."

הוא התחיל ללמוד איתו שוב מתחילה, הם למדו את הגמרא
באהבה וחמלה רבה. ואז לפתע הכריז ר' בן ציון: "יענקי, עכשיו
אתה מבין!"

מה השתנה? מה קרה כעת? כי יענקי העלה חיוך על פניו...
בלימוד הגמרא, החיוך הזה, ההנאה הזו, היא ההוכחה הגדולה
ביותר על הבנת החומר. בדוק ומנוסה.

עד הרגע שראה את השמיכל = החיוך

ר' בן ציון לא בא על סיפוקו, עד הרגע שראה את השמיכל =
החיוך, את הגישמאק על פני הילד! רק אז היה מרוצה, והיה מכריז:

"אמא תקנה לך שתי גליות!" זה לא עזר. "חמש גליות!" "עשר גליות!" ניסיונותיי לפצות אותו עלו בתוהו, והתנהגותו העצבנית הלכה והחריפה.

הר' שלום מרדכי רובשקין על גלידה ושיעור בעבודת ה'

אמא תעצור במונרו ותקנה לך גלידה", הבטחתי לו, אך ללא הועיל. עוזיאל רצה גלידה, עכשיו ומיד. תסכול, צער וחוסר סבלנות מלאו את עוזיאל. מדי פעם הוא קם והסתובב בחדר, כולו כעוס. הסוהר, ששם לב לדרמה,

ניגש אליי ואיים לסיים את הביקור, אם עוזיאל לא יירגע. ניסיתי לקנות את ליבו.

"אמא תקנה לך שתי גליות!" זה לא עזר. "חמש גליות!" כלום לא הועיל. "עשר גליות!"

ניסיונותיי לפצות אותו עלו בתוהו, והתנהגותו העצבנית הלכה והחריפה. הסוהר ניגש להזהיר אותי בשנית. תמו רעיונותיי. מה אפשר לעשות עם ילד בן שמונה שרוצה גלידה הרגע? ואז נצנץ בי רעיון. ניסיתי לדבר אל נשמתו, כשם שאני מדבר עם עצמי בשעת ניסיון.

"תקשיב, עוזיאל", אמרתי, "חם לך, ואתה רוצה גלידה. זה מובן כל כך. יש לך שתי אפשרויות: אתה יכול לגשת למכונה ולקנות גלידה שאינה ברמת הכשרות לה אנחנו רגילים, ואתה תשמח, אבל ה' לא ישמח. ויש בידך אפשרות נוספת: לחכות שעה ולקנות במורנו גלידה כשרה למהדרין - ואז לא רק אתה תשמח. גם ה' ישמח איתך! ה' ישמח מאוד מאוד!"

דקה עברה. עוזיאל עיכל את הדברים, ופשוט נרגע לנגד עיניי. הוא החליף נושא, והפסיק להתלונן ולהתחנן. המילה 'גלידה' לא הוזכרה שוב באותו יום.

למדתי מכך שיעור נוסף בעבודת ה'. עלינו לזכור שהמהות האמיתית שלנו היא הנשמה שניתנה בנו. זוהי גם מהות ילדינו, נשמתם, וממבט זה עלינו לפעול בעת שהניסיונות סובבים אותנו. עשר גליות לא יכלו לרכוש את השיתוף הפעולה של עוזיאל. רק כשהזכרתי לו את השמחה שיגרום לאביו שבשמיים, אם ימתין עם הגלידה ויבחר באפשרות השנייה, הוא נזכר בנשמה שלו, בחר לעשות נחת רוח לה. (מתוך הספר שלום מרדכי רובשקין אמונה, ביטחון, גאולה)

הנוף שנשקף מחלונות חדר הביקורים היה גדרות התיל המקיפות את המתחם. בין החדר לגדר הייתה חצר קטנה, שחציה נסלל וגודר. כאשר מזג האוויר אפשר זאת, יכלו האסירים לארח את מבקריהם סביב שולחנות פיקניק עגולים בחצר זו. כמובן, האווירה בחצר הייתה נעימה הרבה יותר, למרות הסמיכות לגדר התיל. בכל עת שהתאפשר היינו יוצאים החוצה. מובן, שכאשר יושבים האסירים בחצר, הם מתפרסים על שטח רחב יותר, מה שדרש כוח אדם נוסף על הרגיל לשמירת הסדר. לא ארכו השנים, ובמשרדי ההנהלה הוחלט לחסוך את עלות הסוהר בזמן הביקורים, ובוטלה האפשרות להשתמש בחצר.

ליד דלת הכניסה של המבקרים היה כוץ קטן, אליו נאסרה כניסת אסירים. היו בו חמש מכונות לממכר מזון. במכונות ניתן היה לרכוש שתייה קלה, ממתקים וחטיפים, וכן ארוחות ארוזות עבור המבקרים, האסירים והסוהרים, שבילו שעות ארוכות בחדר. מחוץ לחדרון, לאורך קירו של חדר המבקרים, עמדה מכונה מיוחדת לממכר חטיפי גלידה. ביום קיץ חם ולוהט ביקר אותי בני, עוזיאל בן השמונה. היה חם מאוד בחדר, ובני כמה למשהו קריר שיקל מעליו מעט החום המחנוק.

מר קליין, בעליו של מפעל "גליות קליין" המייצר גליות כשרות למהדרין, היה מבקר מדי פעם את אחד האסירים היהודיים. באחת הפעמים כשנפגש עם עוזיאל במקום, הבטיח לו לדאוג שיכניסו גליות של חברת "קליין" למכונות, כדי שתהיה לו גלידה כשרה למהדרין בביקוריו במקום. מאז בדק עוזיאל בכל פעם אם הגיעו הגליות הכשרות. הוא המתין בקוצר רוח של ממש לגליות הללו. החום באותו יום העצים את ציפייתו.

ואז הבחין עוזיאל ביהודי אחר, הרוכש חטיף קפוא מהמכונה ומשיב בו את נפשו. הוא משך בשרוולי. "אבא, תראה! יש גלידה כשרה במכונה. אפשר לקנות?" התבוננתי, וראיתי שהגלידה של היהודי ההוא אכן כשרה, אך לא מחלב ישראל. מובן שלא מתוצרת חברת "קליין".

"אני רוצה גלידה!" התעקש עוזיאל

"אני מצטער, עוזיאל", השבתי לו. "לא נראה לי שאלה הגליות של קליין. הגלידה הזו מכילה חלב נכרי, לא חלב ישראל". "אני רוצה גלידה!" התעקש עוזיאל. "למה אני לא יכול לקנות גלידה?!" הזכרנו לו שאצלנו מקפידים לאכול רק 'חלב ישראל', והגלידה כאן אינה בכשרות המקובלת עלינו, אבל עוזיאל לא הצליח להירגע. ניסיתי להתדיין איתו. "אחרי שתעזבו את המקום, בדרך הביתה

והיה שם יהודי עני בשם ר' חיים והוא היה בעל זיכרון עצום

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו (י"א)

החכם רבי דוד פרדו כותב בעניין זה, ראינו רעה חולה אצל נותני צדקה שבשעה שעליהם לפתוח ידם וכיסם הם נאנחים באוזני המתרימים על קושי מצבם כביכול ועל כל מיני צרות ומרעין בישין הפוקדים אותם על עסקים שאינם עולים יפה ועל העניות שפשטה בעולם המטילה עליהם מעמסה כבדה מנשוא במתן צדקה. כלפי אנשים אלה מזהירה כאן התורה "ולא ירע לבבך בתתך לו" אלא "נתון תתן לו" לנצרך בלב שלם ובסבר פנים יפות.

רבינו המהר"ל מפרגא כותב שיש באותיות "צדקה" הנחייה לגודל הנתינה הראויה לעניים, כשיש לך מאה זוז (ק) תעשה מהן תשעים זוז (צ) רמז להפרשת מעשר לצדקה. אם אתה מבקש להרבות בצדקה תעשה ד' מכל ה' רמז למתן חמישית לצדקה, כדברי חז"ל במסכת כתובות (מז): המבזבז בכספו לצדקה אל יבזבז יותר מחומש.

מסופר כי פעם היתה פעם הכנסת ספר תורה בהשתתפות רבי יוסף חיים מבגדד זיע"א זיע"א, והיה שם יהודי עני בשם ר' חיים והוא היה בעל זיכרון עצום. פנה אליו הבן איש חי וביקש ממנו שיצטט לו

את הפסוקים בהם יש אותיות כפולות רצופות בתורה, והוא יתן לו מגיד אחד (מטבע מקומי) על כל פסוק. מייד אמר לו ר' חיים שהוא יאמר לו פסוקים על כל האותיות אבל אין לו פסוק עם האות עי"ן, והתחיל למנות לפי סדר: א' - "ומקללך אאר". ב' - בשבתך בביתך. ג' - ועשית מעקה לגגך. ד' - או דדו או בן דדו יגאלנו. ה' - ההוא אמר. ו' - ווי העמודים וחשוקיהם כסף. ז' - וכתבתם על מזוזות (אחד חסר). ח' - חח ונזם. ט' - ולטטפות בין עיניך. י' - ישתו יין נסיכם. כ' - וככה תאכלו אותו. ל' - ועשית ללאות תכלת. מ' - ממשויבתיכם תביאו לחם תנופה. נ' - ושננתם לבניך. ס' - מרעמסס סוכותה. ואז אמר לו שאין כפילות בתורה באות עי"ן רק בנביא התרועעי הארץ. פ' - חופף עליו כל היום. צ' - את צץ הזהב. ק' - במחוקק במשענותם. ר' - רר בשרו. ש' - כאשר שש ה' אלקיך. כשהגיע לאות תי"ו אמר לבא"ח הרי אתה מאמין לי שאני יודע, אז קודם תביא לי מגיד. נתן לו הבן איש חי מגיד, ואז אמר לו ר' חיים את הפסוק "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו", והוסיף הכפילות של נתון תתן זה לתת פעם נוספת, ונתן לו הבן איש חי עוד מגיד על חכמתו...

שבכל מעשה ומעשה שאתה אומר לעשות

לכף חובה, לפיכך אמרה תורה לכל אחד ואחד 'ראה', השתדל וראה שבכל מעשה ומעשה שאתה אומר לעשות, אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה הרי אתה מביא לעולם כולו ברכה או קללה. פעולתך עלולה להכריע את כל העולם לכף זכות או לכף חובה.

ראה, אנכי נתן לפניכם היום ברכה, וקללה (יא, כו). ביאר הכלי יקר וכע"ז מבאר ה"חתם סופר" חכמינו ז"ל אמרו (קדושין מ.) 'לעולם יראה אדם את עצמו כאילו כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת הכריע את כל העולם לכף זכות עשה עבירה אחת הכריע את כל העולם

מפני מה לגבי הברכות והקלות מפרטת התורה את המיקום המדויק

הלא תמה בעבר תירבן (י"א)

רעיון נפלא כתב ריש מתיבתא ד"עטרת ישראל" זצ"ל, בספר "ברכת מרדכי" על התורה שם מובא רעיון נפלא בביאור פסוק זה ובהשוואתו לפסוקים אחרים בתורה.

הנה, בפסוקים אלו מתארת התורה בדקדוק רב את המקום המיועד לברכות ולקלות: "הלא תמה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מורה". ופירש רש"י: "אחרי", אמר אחר העברת הירדן, הרבה והלאה למרחוק, וזהו לשון אחרי, כל מקום שנאמר אחרי מופלג הוא."

לעומת זאת, כאשר התורה מדברת על מקום המקדש, היא נוקטת בלשון סתומה: "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מקל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" (דברים יב, ה).

ומקשה בעל ה"ברכת מרדכי": מפני מה לגבי הברכות והקלות מפרטת התורה את המיקום המדויק, ואילו לגבי מקום המקדש נאמר רק "לשכנו תדרשו"?

ומבאר, כי בדבר זה טמון יסוד גדול בעבודת ה'. הברכות והקלות, שהן עניין של קבלת שפע וברכה מלמעלה, אין צורך במאמץ מיוחד כדי להשיגן. הכל יודעים היכן למצוא את גדולי ישראל שמפיהם אנו חיים ומברכותיהם אנו ניזונים. אולם כשמדובר בהשגת תורה, יראת שמים, ובניין בית המקדש הפנימי בלב האדם - כאן נדרשת עבודה ויגיעה. "לשכנו תדרשו" - צריך לדרוש ולחפש, לעמול ולהתייגע. אין הדברים באים בקלות, אלא דווקא מתוך מאמץ ועבודה קשה.

תענית זו נוסדה והונהגה על ידי המקובל הקדוש רבי משה קורדוביירו, שחי בצפת בשנת של"ג, והוא הוא שקרא לתענית זו בשם "יום כיפור קטן".

כל מה שכדאי לדעת על "יום כיפור קטן"

גם התפילות שחוברו בעבור יום זה, ותפילות אלו קרויות "סדר יום כיפור קטן".

כיום מתקיימות במקומות רבים תפילות "יום כיפור קטן" ומשתתפים בהן רבים רבים שאינם מתענים באותו יום. ויש לציין בקשר לזה את מה שכתב במשנה ברורה: "כתבו הספרים, דאף מי שאינו מתענה, מכל מקום יראה לעשות תשובה ביום זה [בערב ראש חודש] ולתקן את אשר עיוות בכל החודש, מאחר שהוא יום אחרון של כל החודש, כמו ערב ראש השנה מכל השנה. ואז בוודאי יהיה לו יום החודש זמן כפרה לכל תולדותיו".

תפילה המועילה ביטול גזירות קשות

בספר פניני רבינו הקהילות יעקב מסופר, שהגאון רבי יעקב קנייבסקי [מרן הסטייפלר] זצוק"ל אמר: "...אך דבר זה יודע אני: שמקובל מאז ומתמיד בישיבות שתפילת יום כיפור קטן היא תפילה המועילה ביטול גזירות קשות, רחמנא ליצלן".

כאשר ראש חודש חל ביום ראשון (שאז ערב ראש חודש חל בשבת) או כאשר ראש חודש חל בשבת (שאז ערב ראש חודש חל ביום שישי) - נהוג כיום לקבוע את "יום כיפור קטן" ליום חמישי שלפני ראש חודש.

בארבע פעמים אין קובעים "יום כיפור קטן" בערב ראש חודש

בארבע פעמים אין קובעים "יום כיפור קטן" בערב ראש חודש: בערב ראש חודש חשוון [היות ויום זה (ערב ראש חודש) חל בחודש תשרי שכבר היה בו יום כיפור גדול. בערב ראש חודש טבת (החל בחנוכה). בערב ראש חודש אייר (שחל בחודש ניסן). ובערב ראש השנה - ימים שאין אומרים בהם תחינה וידידי.

מהו יום כיפור קטן? התשובה בקיצור: "יום כיפור קטן" הריהו תענית שהונהגה ליום ערב ראש חודש, כדי להיכנס לראש חודש בתשובה שלימה ועניין זה קשור לכך שראש חודש הוא יום כפרה, וכמו שנבאר זאת בסמוך. ונתייחס בהרחבה גם ל"תפילות יום כיפור קטן".

הרחבת הדברים: "יום כיפור קטן" הריהו, בעיקר, תענית שנקבעה לערב ראש חודש כדי להיכנס לראש חודש בתשובה שלמה.

תענית זו נוסדה והונהגה על ידי המקובל הקדוש רבי משה קורדוביירו

"תענית זו נוסדה והונהגה על ידי המקובל הקדוש רבי משה קורדוביירו, שחי בצפת בשנת של"ג, והוא הוא שקרא לתענית זו בשם "יום כיפור קטן".

התענית נקבעה, כאמור, לרגל ראש חודש הממשמש ובא. ומהר"ם קורדוביירו הסביר בעצמו מה הקשר בין התענית לראש חודש.

ובכן, בתפילת מוסף אנו מזכירים שראש חודש הוא "זמן כפרה לכל תולדותם", וכבר פירש הבית יוסף בשם האורחות חיים, שהכוונה היא שראש חודש הוא זמן כפרה לכל "תולדות ימי החודש". [בראש חודש מביאים גם

"שעירי חטאת לכפר בעדם", כפי שאומרים אנו בתפילת מוסף]. ולכן "יראה האדם שיעשה תשובה גמורה בלב שלם, דהיינו, בערב ראש חודש יעשה כמו יום כיפור ויתקן כל המקולקל הן בגוף והן בנפש ויתוודה בבכייה רבה ובחרטה גמורה ויעזוב דרכו הרעה כדי שבכניסת החודש יהיה כבריה חדשה, ואז ראש חודש [אכן יהיה] זמן כפרה לעוונות של כל החודש שעבר". [מתוך ספר זיו המנהגים].

ומשתתפים בהן רבים רבים שאינם מתענים באותו יום

יש לשער, שרבים מכירים את השם "יום כיפור קטן" לאו דווקא מהתענית הנ"ל, אלא בעיקר מפני שבסידורים מופיעות

אמר לו ה"חפץ חיים" שעני ובעל יסורים הוא מקורב למלכות - מלך העולם.

**אם כבוד ראש הישיבה
עומד על דעתו להמשיך
לקום בפני, אני שוקל
להפסיק לבוא**

סיפר הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל:

הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל מראשי ישיבת מיר, היה מעודד את הלומדים הצעירים לחדש חידושי תורה, ונהג להעניק מילגה חודשית לאברכים שבאו אליו והרצו בפניו חידושי תורה, גם אני השתדלתי לומר בפניו חבורות. רבי אליעזר יודל חיבב והוקיר בני תורה, ובכל פעם שנכנסתי לביתו היה קם מלוא קומתו. הדבר ציער אותי, לראות אדם גדול בענקים משרידי דור דעה קם לפני אברך צעיר. פעם אחת אמרתי לו: אם כבוד ראש הישיבה עומד על דעתו להמשיך במנהגו לקום בפני, אני שוקל להפסיק לבוא.

הרבנית הצדקנית ששמעה את תוכן השיחה, התערבה ואמרה: אני נזכרת במעשה שהיה אצל חותני, אביו של רבי אליעזר יודל, הסבא מסלבודקא הגה"צ רבי נתן פינקל זצ"ל. פעם אחת הגיע ראש ישיבה חשוב ומפורסם לבקר את הסבא מסלבודקא, הסבא ליווה את האורח הדגול, ונכנס אתו יחד להיכל הישיבה שהיה מלא במאות תלמידים שישבו ולמדו בהתמדה רבה. לפני שנפרד הסבא מהאורח הדגול, הביע האורח בפני הסבא כאב וצער על שהטריח את התלמידים לקום בפניו, והתבטא שזה "כאב לו כדקירת מחטים בלב", הפטיר הסבא מסלבודקא ואמר: יע... יע... אבל אם לא היו קמים - זה היה דוקר יותר...

(מתוך הספר 'לב ישראל')

כ"ק האדמו"ר מתולדות משה שליט"א:
יש דבר שחשוב לנו לדעת, כי בעת שאיש יהודי נמצא במצוקה ומקבלו באהבה זוכה על ידי כך לאור גדול וכמו דאיתא בחז"ל [תענית ח.]. עני המקבל את העניות באהבה ובחיבה אין אור של גהינום שולטין בו ושכרו גדול מאוד, וגם מביא ישועה לעולם.

וכדרך שמספרים שבחור אחד מבחורי הישיבה בא אל "החפץ חיים" ושאלו בדבר איזה שידוך אם המחנות מתאים בשבילו וכו' שיבב ה"חפץ חיים" מאוד את המחנות שהוא תלמיד חכם גדול וירא שמים, בעל מידות טובות, ועני מרוד, לתמיהת הבחור מה מעלה יש בכך, פנה אליו ה"חפץ חיים" ואמר שעני ובעל יסורים הוא מקורב למלכות - מלך העולם.

והוסיף בדיבורים לומר, בני מדוע אינך מבין! אם לאדם אחד היה משפט שבו עלול הוא לקבל פסק דין מוות ח"ו ובא אליו איש המספר לו כי שר פלוני אלמוני יבוא לדבר על לב השופט לזכותו, ואח"כ הודיע לו שהמלך בכבודו ובעצמו יבוא לדבר על לב השופט הלא ישמח ויעלוץ לבו על כך, גם אתה בא אל אנשים "גדולים" שימליצו על חותנך, ואם הקב"ה כביכול ימליץ הלא תשמח, שהלא פסוק מפורש הוא כמו שכתוב:

פ' יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו' [תהילים קט, לא].

הרי זה לנו למוסר השכל איך על האדם להסתכל בדבר זה ובפרט בזמנינו שהעניות והדחקות מצויים מאוד בבתי בני ישראל, שצריך לחזק את עצמו מאוד, ולהיות מרוצה בהנהגת שמו יתברך ולקבלה באהבה.

וכזאת שמענו מידידי הישיש הרב יוסף לעפקאוויטש מתושבי קראקא ומניצולי השואה, שהרה"צ ר' שמעון זליחובר זצ"ל היה בעל יסורים גדול, הוא ואשתו לא היו בקו הבריאות, ולא היה לו מנוחה לא ביום ולא בלילה, ואף על פי כן זכה לאריכות ימים מופלגת. וכאשר שאלו אותו על זה, ענה ואמר יסוד נאמן על כל תהלוכות החיים, שאין צריך להבין על מה עשה ה' ככה, למה, ומדוע? ואכן כאן בעולם הזה אינם יודעים כלום על מה ולמה, ושם בעולם העליון רואים הכול באותיות גדולות, ואיני רוצה שיקראו לי להראות לי שם מהנעשה והנשמע פה... ובכן מרוצה אני בכל אלה מלכתחילה, והכול על מקומו בא בשלום. הרי לנו כי מי שלא שואל שאלות, אלא מקבל הכל באהבה וברצון, לזה ניחא ליה טפי הן בעולם הזה וכל שכן בעולם הבא.

(מתוך החוברת 'שפת חיים' אב תשפ"ג)

בשמים רואים זאת וניתנת לי סיעתא דשמיא לענות כהלכה

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א: זכיתי לשמוע מפי קודשו של ה"באר יעקב" הרבי מנדבורנא זצ"ל פעמים רבות, שאמר, שהקב"ה זיכה אותו במתנה, שכאשר נכנס יהודי להשיח באזניו את אשר מעיק על לבבו, לאחר שהחל לספר מעט, הוא מבין את כל יתר דבריו, אך בכל זאת הוא ממשיך להקשיב שעות על גבי שעות.

והוא באר את סיבת האזנתו הממושכת לדברים שכבר הבין: הנה אני צריך זכויות שאוכל לענות לכל שואל תשובה אמיתית. ובזה שאני מקדיש מזמני היקר על אף שאני יודע לפרטי פרטים את בעיית היהודי, וגורם לכל אדם לצאת מחדרי בהרגשה טובה. בשמים רואים זאת - וניתנת לי סיעתא דשמיא לענות כהלכה, ומתקנים אותי בעצה טובה.

כאשר חבר, מחנך או כל יהודי מאזין לזולתו במאת האחוזים, מתנתק מכל הפרעה כמו שיחת טלפון, ומעניק לו הרגשה טובה - הוא יוצר אורה נפלאה העשויה להניב תוצאות מופלאות וברוכות!

(מתוך 'כבודם של ישראל')

כשהגיעה למדף בו היה מונח הש"ס של החזו"א, הכניסה הרבנית את כרכי הגמרות על פי סדר מְשֻׁלָּה...

של ר"ה יומא-סוכה, הניחה את מסכת 'פסחים', למרות שמסכת זו מוקדמת לכרך של ר"ה; ואחרי פסחים הכניסה את מסכת 'שבועות'...

שהרי, כך אמרה, זה סדר המועדים בעם ישראל. קודם ראש השנה, יום הכיפורים וסוכות, ורק אחר-כך מגיע הפסח, ולאחר הפסח אנחנו מתקרבים לחג ה'שבועות'... מרן החזו"א, כך סיפר גיסי, ראה את כל זאת, ולא הגיב, ולא שינה את הסדר של הגמרות. למרות שהאורחים המרובים שפקדו את הבית הגדול והקדוש הזה, יפקחו עיניהם בתמיהה כשיראו את אי-הסדר בארון הספרים של החזו"א, החליט מרן זצ"ל שכבודה של אשתו חשוב לו יותר מכל דבר אחר.

הגר"ח הוסיף ואמר בחיוך, שבעצם הרבנית לא שגתה, שכן בימים שלאחר הפסח נוהגים בעם ישראל ללמוד את מסכת 'שבועות', שהיא בת מ"ט דפים, כמספר ימי ספירת העומר. ואם כן אפשר להכניס לארון את מסכת שבועות אחרי פסחים...

בואו ונלמד מסיפור זה שלא צריך להקפיד ולכעוס על כל דבר. לא נורא אם הסדר במדפים, ואפילו במדף בו מונח הש"ס שלנו, לא יהיה כרצוננו; השמירה על כבודה של עקרת-הבית צריך להיות מעל הכל.

(מתוך 'שמחה בבית' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: את הסבלנות אפשר הרי, לאבד על כל דבר... גם הדבר הקטן ביותר עלול להוציא את האדם משלוותו, וכידוע... מריבה עלולה להתלקח גם כתוצאה מכך שאחד מבני הבית משתמש בחפציו של השני, ולבסוף לא מחזירים לארון בסדר הראוי. בעוד שאם בעליו של החפץ היה עוצר לרגע את שטף-הילוכו, וחושב על השטות שבמריבה זו, היה מצליח לִכְטֹחַ להתגבר על עצמו.

גיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, סיפר לי מעשה שהיה בבית דודו, מרן החזון איש זצ"ל. בימים שלפני פסח, ניקתה הרבנית ע"ה את ארון הספרים של בעלה, רבן של כל בני הגולה (למרות שהחזו"א לא השתמש כידוע בספריו בימי הפסח). כשהגיעה למדף בו היה מונח הש"ס של החזו"א, הכניסה הרבנית את כרכי הגמרות על פי סדר מְשֻׁלָּה... אחרי הכרך

מדוע אין תוקעים בחודש אלול קודם התפילה

אכן נראה דעיקר ענין תקיעת שופר הוא לעורר את האדם בזמן שמסיים את התפילה ופונה לעסקיו, שיזכור גם בזמן זה, שהימים האלו הם ימים קדושים מעין ר"ה, וצריך להתחזק בהם בכל עבודת היום.

(ביאורים והנהגות מועדים)

מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א: נוהגים לתקוע בשופר אחר התפילה בחודש אלול, ויש להעיר מדוע אין תוקעים קודם התפילה, והלא כיון שעיקר תכלית השופר הוא לעורר לתשובה, א"כ היה ראוי לכאורה לתקוע בתחילת היום קודם התפילה כדי שנתחזק גם בתפילה.

עורך המדור:
אלחנן נתן ליכטיג

ואמי ע"ה היתה שולחת לי את הכביסה דרך הדואר מטבריה לירושלים

נער צעיר עוד לפני גיל הבר - מצוה היה הגאון הגדול רבי מיכל זילבר שליט"א ראש ישיבת זוועהיל, כאשר נכנס ללמוד בשעריה של ישיבת 'בית אברהם' סלונים בעיה"ק ירושלים. איך הגיע ראש הישיבה שליט"א מטבריה הרחוקה עד לירושלים עיה"ק ועוד בגיל צעיר שכזה? "המלמד שלי בטבריה הרה"ח הישישי ר' אברהם שטרנברג ז"ל - אותו אני מחזיק לרבי המובהק מגיל הילדות - פנה אל אבי ז"ל ואמר לו: לייבל, יש לך בן מוצלח, שלח אותו לסלונים, כי כאן בטבריה לא יהיה לו היכן לצמוח ולגדול כראוי. אבי ז"ל שלא היה קשור במיוחד לחצר הקודש סלונים וגם היה רחוק מהנהגות החסידים, לא חשב בתחילה לשלוח אותי לירושלים..., אבל אחרי שהצליח להשתכנע מר' אברהם שכדאי לו לשלוח אותי לשם, פנה אלי ואמר לי: 'אני מסכים שתלך ללמוד בסלונים בתנאי אחד, שתתנהג באצילות ובעדינות כמו רבי שמואל' [ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים שליט"א, שכבר בימים ההם היה נחשב לדמות של הוד שהכל העריצו אותו]... "אכן, במבט לאחור, כשאני נזכר מהתקופה ההיא, קשה להבין איך ההורים שלחו אותי בגיל כה צעיר ללמוד בישיבה כל-כך רחוקה מהבית, בפרט שבימים ההם לא חזרו הביתה בכל שבוע-שבועיים כמו בימינו, אלא הייתי נפרד מההורים בטבריה בכל פעם לתקופה של חודשיים תמימים, ואמי ע"ה היתה שולחת לי את הכביסה דרך הדואר מטבריה לירושלים וכך גם אני שלחתי בחזרה את הבגדים המשושמים דרך הדואר מירושלים לטבריה, אבל הכל היה שווה כדי להיכנס ולהצרף בכור ההיתוך הסלונימאי תחת ידיו האמונות של רבינו' (בעל הנתיבות שלום')

(המבשר תורני ז"א אב תשפ"ה)

ונתן לך רחמים ורחמך

(יג"ח)

וסמך ליה 'בנים אתם'
לומר לך

שכל מי שיש בו רחמים
ומרחם על הבריות
הקב"ה מרחם עליו
באב על בן.

(בעל הטורים)

אם גוי יכול להפוך לתינוק שנולד, יהודי לא כל שכן!?

הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א: הקב"ה ברא את העולם כך, שהאדם יכול לחזור בתשובה בכל רגע ורגע. תשובה איננה רק בקשת סליחה, אלא שינוי ממשי של מציאות הבריאה, ולהתקשר תיכף ומיד להקב"ה. זהו פירוש המאמר "תשובה קדמה לעולם" (פסחים נד) - על ידי התשובה, האדם מנתק את שעבודו ממה שעשה בעבר. לפי סדר הטבע, האדם משועבד לעברו. יש לו חובות ישנים, יש פרשיות ישנות, מעשי שטות שעשה בצעירותו, ועדיין הוא סוחב אותם. אכן כן, זהו סדר הטבע. אך לפי הסדר של 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית', לפי הסדר של 'תשובה קדמה לעולם', יכול האדם להתחדש ולהפוך בין רגע, לתינוק שנולד - ללא כל שעבוד למה שעשה בעבר.

אם גוי יכול להפוך לתינוק שנולד, יהודי לא כל שכן? כפי שאמר הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל על טבילה במקוה: אם המקוה יכולה לעשות מגוי - יהודי, היא בוודאי יכולה לעשות מיהודי - יהודי יותר טוב. אפשר לפתוח דף חדש. כאשר אתה עושה את השינוי בלבך ותולה את עצמך בהקב"ה - באותו רגע ממש אתה מתחבר לחיים האמיתיים.

(קונטרס הביני דברים - מתוך שיעור כ"ו תמוז תשפ"ה)

על הדיבורים שמפייס בהם את העני

מרן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א: שמעתי מפי הגאון מושיבין זצ"ל שבברכה שהבטיח הקדוש ברוך הוא על מצות צדקה נאמר בה "כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך". ובאר ש'הדבר' הוא מלשון דיבור, והיינו שאת הברכה אינו מקבל על הנתינה אלא על הדיבורים שמפייס בהם את העני ומנחם אותו, ומסביר לו שלצערך אינו יכול כעת לתת לו יותר.

(תשובות ונהגות ח"ה סימן רפח)

אינך חייב לאכול עכשיו, הרי גם אם לא תאכל כעת, תוכל להשלים מחר או בפעם אחרת

את שיעוריו הקבועים למד הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, תמידין כסדרן, גם בשבתות ובימים טובים, ואפילו ביום הכיפורים לא החסיר את חוק לימודיו.

בנו, הרה"ח ר' נטע סיפר: "פעם, כאשר שהה אבא ז"ל בביתי מספר ימים, הבחנתי באחד מן הלילות שהוא עדיין יושב ושוקד על תלמודו בשעת לילה מאוחרת מאד, שלא כהרגלו. לשאלתי, מה זאת? השיבני אבא: "עדיין לא השלמתי את חוק לימודי, ואיך אוכל ללכת לישון?!"

אמרתי לו - "הרי תוכל להשלים את שיעוריך מחר, ומהי הדחיפות להשלים דווקא כעת?"

שתק אבא ולא ענה מאומה, המשיך בשלו - להגות בספריו הקדושים. ואילו אני פניתי למטבח לסעוד את ארוחת הערב, והנה, באמצע אכילתי נכנס אבא ומפטיר לעברי: "אינך חייב לאכול עכשיו, הרי גם אם לא תאכל כעת, תוכל להשלים מחר או בפעם אחרת!..."

כך לימדנו אבא ז"ל בינה, שלימוד התורה צריך להיות אצל האדם חשוב לכל הפחות כמו ארוחת לחמו. והיה הוא הדוגמא המוחשית ביותר לכך, בלימודו השקדני והבלתי נרפה כל ימיו לעולם.

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

והרי יש כאלו שמונים מעות במהירות ובזריזות עצומה

נשאל פעם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, ע"י אחד מנכדיו, על הא דאיתא שצריך להתפלל כמונה מעות, והרי יש כאלו שמונים מעות במהירות ובזריזות עצומה. ואמר לו רבינו על אתר, לא כתוב כאן שצריך דווקא להאריך בתפילה, אלא הכוונה בזה כמונה מעות, שכל מטבע יקר בעיניו וחס שלא ילך שום מטבע לאיבוד. ואין זה דין ב"קצב" של התפילה, אלא באיכות והחשיבות של התפילה. וכך היה ממש בתפלתו, לא היה רגע אחד בתפילה שלא היה במלוא החיות ושימת הלב, כל מילה כמונה מעות ממש, באיכות.

(הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א - בהספד מתוך ריש"א דגלותא)

יש לי בן, בלי עין הרע... אנרגיות כמו שיש לשמונה ילדים

הילד יושב מסובב את ההגה שלו במרץ, צופר בכל הכוח, בטוח שהוא זה שמסיע את הרכב..."

סיים הרבי מפייטסבורג ואמר: "אנחנו צוחקים, אולם במה אנו שונים מאותו ילד קטן וחמוד? גם אנחנו מסתובבים בעולם וממש בטוחים שאנחנו מנהלים את העסק, וכאשר משיהו מגסה להפריע לנו, אוי כמה אנחנו כועסים. ומה הקב"ה אומר על כך? בורא עולם צוחק עלינו. אתה המנהיג? אתה האחראי? "הוא בורא ומנהיג!"

תסמוך על הקב"ה, שום דבר לא נעשה בטעות, שום דבר אינו במקרה, ככה הקב"ה רצה בדיוק שיהיה לטובתנו.

(הגאון רבי שלמה מילר שליט"א - מתוך 'נאה דורש' בהוצאת יפה נוף)

האדמו"ר מפייטסבורג בעל ה"אמונת אברהם" זיע"א סיפר מעשה נפלא הממחיש את מציאות חיינו כאן בעולם הזה: הוא נסע פעם עם יהודי, ומיד כשעלה אל הרכב תפס את עיניו משהו ממש מוזר. על יד הנהג, במושב לידו, היה מוברג הגה נוסף, הגה פלסטיק!

"מה זה?" שאל אותו, והיהודי ענה בחצי חיוך חצי אנחה: "יש לי בן, בלי עין הרע... אנרגיות כמו שיש לשמונה ילדים. הוא רק נכנס לרכב ומיד מתחיל לגעת בכל דבר - בצופר בווינקרים, והכי גרוע - בהגה, וכאן זה כבר מתחיל להיות מסוכן..."

"מה עשיתי? מצאתי הגה פלסטיק נוסף, ממש דומה להגה רגיל, הברגתי אותו במקום לידי, ומאז באה הרווחה.

וכל תכולת שקית האשפה התפזרה במדרגות

פעם נשלח ילדם של אחת המשפחות בבניין שבו התגורר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל עם שקית אשפה טעונה עד גדותיה בדרכו לפח המרכזי. כדרכם של ילדים, לא הצליח הלה להתמודד כראוי עם המשימה, וכל תכולת השקית שהוביל נשפכה והתפזרה במדרגות, מדיפה את ניחוחה הבלתי נעים.

רגע לאחר מכן יצאו שתי שכנות אל חדר המדרגות ועד מהרה הבחינו בנעשה אולם בעוד הן נבוכות ותוהות אם להעיר לאמו של הילד או לנקוט בדרך אחרת לשם סילוקה של האשפה המצחינה, לרבי שמשון זצ"ל שחלף במקום היה פשוט וברור מה יש לעשות במקרה זה. ללא אומר ודברים נכנס לביתו ועד מהרה שב משם כשבידו כף אשפה ומגב, ותוך דקה או שתיים לא נותר זכר ללכלוך שהכתים את חדר המדרגות. שתי השכנות נותרו המומות: כזה פתרון לא העלו לרגע על דעתם... אבל רבי שמשון זצ"ל כבר היה שקוע עמוק בתלמודו או במצוה אחרת, שכדרכו עשאה בחכמה, במהירות וביעילות.

(מתוך הספר השמש בגבורתו)

שלשה אנשים בדורות העבר זכו להעמיד ממשפחות המפוארות ביותר בארץ הקודש

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א: אבי זצ"ל אמר, שלשה אנשים בדורות העבר זכו להעמיד ממשפחות המפוארות ביותר בארץ הקודש, ה"ה רבי אריה לוינ' זצ"ל, רבי חיים יהודה לייב אויערבאך זצ"ל, ורבי ישראל לוריא זצ"ל, שכל אחד מהשלשה זכו לחתנים ובנים גדולי התורה, והם אשר המשיכו את דעת תורה בעולם כולו. ושלושת האנשים זכו לכך שלא ענו ולא הגיבו על שביישו אותם ברבים. רבי אריה לוינ', היו בין חוגי הקנאים שעלבו אותו על שיש לו קשר עם אנשי ה'חרות', שהיתה מטרתו לשם שמים ממש. רבי חיים לייב עלבו אותו, שהיה לו ישיבה 'שער השמים' בימים ההם, וחשבו שיש לו אוצרות כסף ואינו נותן לאברכים (בו בזמן שבביתו היה רעב ממש). רבי ישראל לוריא היה לו חנות מכולת, והרבה סבל מהקונים וסבל ולא ענה, מלבד זה היה לו מידה עצומה כדי לא לבייש את הלוקחים שלא היה להם ממון להחזיר, המשיך שנים על גבי שנים לתת להם מהמכולת ללא תמורה, - והכל כדי לא לביישם. ראו מה שזכו - לנסים חוץ מדרך הטבע, להעמיד משפחות כאלו שכולם גאוני עולם וממצדיקי הדורות.

(אוצר הידיעות)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

כְּשֶׁסָבָא הָיָה פּוֹגֵשׁ יֶלֶד שׁוֹבֵב שְׁקָפִין עַל הַמָּטָה, הוּא הָיָה מַחֲיֶה וְאוֹמֵר: "אֵיזָה כּוֹחַ יֵשׁ לָךְ בְּרַגְלִים, קוֹפֵץ כְּמוֹ קִנְגּוּרוֹ אֲמַתִּי! בּוֹא נִרְאֶה אִם תּוּכַל לְקַפֵּץ כָּכָה גַם כְּשֶׁאֲתָה עוֹזֵר לְסַחֵב אֶת סֵל הַכְּבִיסָה!

לְכָבוֹד בֵּין הַזְמָנִים נִסְעָנוּ כָּל הַמְשֻׁפָּחָה לְכַמָּה יָמִים לְהִתְאַרֵךְ אֶצֶל סָבָא שְׁלִי

וְאָפְלוּ "יֹתֵר מְטוֹבִים". הוּא לָמַד אוֹתָם, בְּלִי מַלִּים גְּדוּלוֹת, שְׁגָם כְּשֶׁהֵם עוֹשִׂים טְעוּיוֹת, הֵם עֲדִין יְלָדִים וְנִפְלָאִים עִם לֵב עֶנְק. הוּא לָמַד אוֹתָנוּ לְהֶאֱמִין בְּעֶצְמָנוּ, וּלְחַפֵּשׁ גַּם הֵם אֶת הַיְּהוּדִים הַקְּטָנִים בְּתוֹךְ הַחֲבָרִים שְׁלָנוּ.

תָּמִיד כְּשֶׁאֲנִי פּוֹגֵשׁ אֲנָשִׁים וְהֵם שׁוֹאֲלִים אוֹתִי אִיךָ קוֹרְאִים לִי, וְמִי זֶה אָבָא שְׁלָךְ, וְסָבָא שְׁלָךְ, אֲנִי כִּכָּר יוֹדֵעַ מִיָּד מֵהַ יְהוּדִים הַהֶמְשֻׁף. כְּמַעַט

כָּלֵם אוֹמְרִים אוֹתוֹ הַדְּבָר "סָבָא שְׁלָךְ שְׁלוּיְמָלָה הוּא אָדָם מְאֹד מִיָּחָד שֶׁתָּמִיד מְסַבֵּיר פְּנִים לְכָל אֶחָד, וְאֵף פַּעַם לֹא מוֹצִיא מִלָּה רָעָה מִהֶפֶה".

וְזֶה בְּאֵמֶת נָכוֹן, כִּי כְּמוֹכֵן, סָבָא שְׁלִי אֵף פַּעַם לֹא מְדַבֵּר דְּבָרִי גְּנָאִי וּלְשׁוֹן הָרַע עַל מִישֶׁהוּ אַחֵר.

סִפְרָתִי לְסָבָא שְׁלִי עַל הַמְּבָצֵעַ הַמֵּיחָד שֵׁשׁ לָנוּ בֵּת"ת

לָכֵן עֲכָשִׁיו, כְּשֶׁבֵּת"ת שְׁלָנוּ הִחְלִיטוּ לְהַקְפִּיד מְאֹד עַל שְׁמִירַת הַלְּשׁוֹן, סִפְרָתִי לְסָבָא שְׁלִי עַל הַמְּבָצֵעַ הַמֵּיחָד שֵׁשׁ לָנוּ בֵּת"ת. סָבָא שְׁלִי מִמֶּשׁ שִׂמַּח וְאָמַר: "שְׁמוּלִיק, תִּדַּע לָךְ שֶׁהֲרֵבָה אֲנָשִׁים טוֹעִים וְחוֹשְׁבִים, שְׁלִשׁוֹן הָרַע - הַכּוֹנֶה הִיא רַק אִם מְמַצִּיאִים אוֹ מְנַפְּחִים סְפוּרֵי גְּנָאִי עַל מִישֶׁהוּ אַחֵר, אֲבָל הָאֵמֶת שֶׁזֹּאת הִיא טְעוּת גְּדוֹלָה.

כִּי כָּל דְּבַר גְּנָאִי עַל הַשֵּׁנִי, גַּם אִם הוּא אֵמֶת - נִחָשֵׁב לְלְשׁוֹן הָרַע וְעוֹנָנוּ חֲמוּר. לָכֵן תִּדַּע לָךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד גַּם בְּסִפּוּרִים אֲמִתִּיִּים עַל הַזּוּלוֹת.

לְכָבוֹד בֵּין הַזְמָנִים נִסְעָנוּ כָּל הַמְשֻׁפָּחָה לְכַמָּה יָמִים לְהִתְאַרֵךְ אֶצֶל סָבָא שְׁלִי. אֲנִי חָיֵב לְסַפֵּר לָכֵם קֶצֶת עַל סָבָא שְׁלִי. אֶת סָבָא שְׁלִי כוֹלֵם אוֹהֲבִים...

קוֹרְאִים לוֹ סָבָא שְׁלוּיְמָלָה לְסָבָא שְׁלוּיְמָלָה הִיְתָה מְדָה קְסוּמָה: הוּא רָאָה רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד. כְּשֶׁסָבָא הָיָה פּוֹגֵשׁ יֶלֶד שׁוֹבֵב שְׁקָפֵץ עַל הַמָּטָה, הוּא לֹא הָיָה כּוֹעֵס. הוּא הָיָה מַחֲיֶה וְאוֹמֵר: "אֵיזָה כּוֹחַ יֵשׁ

לָךְ בְּרַגְלִים, קוֹפֵץ כְּמוֹ קִנְגּוּרוֹ אֲמַתִּי! בּוֹא נִרְאֶה אִם תּוּכַל לְקַפֵּץ כָּכָה גַם כְּשֶׁאֲתָה עוֹזֵר לְסַחֵב אֶת סֵל הַכְּבִיסָה!" וְהֵילֵךְ הַשׁוֹבֵב, שֶׁהֲרֵגִישׁ שְׂרוּאִים בּוֹ גָּבוֹר וְלֹא רַק קוֹפֵצוֹן, הָיָה מִיָּד רֵץ לְעֶזְרוֹ.

כְּשֶׁאֲחוּתִי הַקְּטָנָה, הִיְתָה שׁוֹכַחַת לְסִדֵּר אֶת הַצְּעֻעִים, סָבָא שְׁלוּיְמָלָה לֹא הָיָה גּוֹעֵר בָּהּ. הוּא הָיָה אוֹמֵר: "וְאוֹ, כְּמָה רַעִיוֹנוֹת מְפִלָּאִים יֵשׁ לָךְ בְּרֹאשׁ! אֲנִי רוֹאֶה שֶׁיִּצְרָתְךָ כָּאֵן עִיר שְׁלֵמָה שֶׁל דְּמִיוֹן עִם כָּל הַבְּבוֹת וְהַקְּבִיּוֹת. אוּלַי נַעֲזֹר לְעִיר הַמֵּיחָדָת הַזֹּאת לְנוֹחַ בְּקַפְסָאוֹת שְׁלֵהֶם עֲכָשׁוּ, כְּדֵי שֶׁהֲעִיר תִּהְיֶה מוֹכֶנֶה לְהַרְפָּתָקָה הַבָּאָה?" וְהִילָּדָה הַקְּטָנָה, בְּמָקוֹם לְהִתְעַצֵּבֵן הִיְתָה גֹאֶה בִּיצִירָה שְׁלָהּ וּמִיָּד הִיְתָה אוֹסֶפֶת אֶת הַצְּעֻעִים, שֶׁיִּלְכוּ לָנוּחַ.

כָּל הַיְּהוּדִים וְהַיְּלָדִים אָהָבוּ אֶת סָבָא שְׁלוּיְמָלָה אֲהָבָה גְּדוֹלָה

כָּל הַיְּהוּדִים וְהַיְּלָדִים אָהָבוּ אֶת סָבָא שְׁלוּיְמָלָה אֲהָבָה גְּדוֹלָה. הֵם יָדְעוּ שֶׁאֶצְלוֹ, הֵם תָּמִיד יְהִיוּ "טוֹבִים מְסַפִּיק",

בנוסף, אם מישהו מספר ספור על חברו ויש בספור הזה גם תערובת של שקר והגזמה, זה הרבה יותר גרוע מלשון הרע - זה נקרא "מוציא שם רע", ועונו גדול הרבה יותר... ואז, סבא שלי חיף ואמר לי: "שמוליק, אני אשאל אותך שאלה שתשאל את החברים שלך, ואני בטוח שודאי אף אחד מהכיתה שלך לא ידע, ואם מישהו ידע את התשובה אני אתן לו פרס מיוחד שתתן לו. השאלה היא כזאת: מכיון שכבר סכמנו שכל דבר גנאי על חבר זה לשון הרע, ולהמציא דברים זה מממש אסור חמור של מוציא שם רע, תגיד לי אתה - מהו הלשון הרע הגרוע ביותר?"

אני מממש לא הבנתי את השאלה

אני מממש לא הבנתי את השאלה, אז סבא שלי חיף ושאל שוב: "הרי כל לשון הרע הוא דבר חמור. מתי הלשון הרע עוד יותר גרוע וחמור?" שתקתי והתביישתי כי לא ידעתי את התשובה, וסבא שלי המשיך: "שמוליק, תמיד אמרתי לך שאם לא לומדים את הלכות לשון הרע לא יודעים כלום. הפעם אני אגיד לך מה התשובה. התשובה היא, שלשון הרע החמור ביותר הוא פאשר אנשים מדברים

באופן קבוע דברי גנאי על החברים שלהם. אלה שיושבים ומספרים באופן קבוע 'כך וכך שמעתי על ההוא' 'וכך וכך' ההוא עשה' וכדומה, אלה הם הגרועים ביותר! ועכשיו שמוליק, קח את ספר "חפץ חיים - שמירת הלשון", תעין בכלל א' סעיף ג', ותגיד לי איזה פסוק מפיחיד נאמר על האנשים האלה.

עזרו לי בבקשה לענות לסבא שלי מה נאמר על אנשים אלה.

עינו גם אתם בספר "חפץ חיים - שמירת הלשון" כלל א' סעיף ג' וענו לנו את התשובה, ואולי תזכו גם אתם בהגרלה... בהצלחה!

אם הנכם מעוניינים לזכות בפרסים שלנו כאן בגליון, אז מתקשרים עכשיו למוקד 'על הצדיקים' 073-345-30-95 עד יום שני בשעה 8.00 בערב, אומרים את השם ומשפחה שלכם, ומס' טלפון ואת העיר שאתם מתגוררים בה. ואז עונים כמובן את התשובה לשאלה זו

התשובה לשאלה בשבוע שעבר:

ומי שיעין ויתבונן היטב בהם, תסמר שערות ראשו מגדל העוון.

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת עקב הבטחנו שובר קניה לספרים בשווי 50 ש.

הזוכה הוא:

יהודה אריה רוטשילד מבני ברק זכה ב-50 ש

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נקנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

בכה

עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים בשובר לקניית ספרים בסך 50 ש"ח

איך עונים?

מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

תנו למלמדים מתנות

העצה המתוחכמת של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

חינוך מתוך קרבת-דעת הוא הבסיס של מלאכת החינוך. באסיפת מחנכים אמר הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל, שלא מצא דרך חינוכית זולת אהבה, ועוד אהבה, ושוב אהבה. ואהבה זו עליה לשאת אופי של אהבת אב לבנו. אבא מתנהג עם בנו בתקיפות לעתים, אבל על זו מסוככת אהבה בלתי

נסתרת. גם בעת ביקורת צריך שהילד ירגיש שבסופו של דבר: "על כל פשעים תכסה אהבה" (משלי).

ידוע שמרן ה'חזון איש' זצ"ל אמר לראש הישיבה מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל, כי התנא באבות (א) מסדר את דבריו "אוהב את הבריות. ומקרבן לתורה"; ראשית, יש לאהוב, ועל ידי כך מקרבן לתורה. החינוך עובר דרך צינור של אהבה. המלמד צריך ליצור משמעת מתוך אהבה ויראת-הכבוד, ולא מתוך יראת-העונש. בתחום, היה רבי משה מייעץ לפעמים להורים שיתנו מתנות למלמד - כדי שתיכנס בלבו אהבה אל הילד. ילד שמתחנך על ידי מכות וצביטות, לא יזכור את נעימות החוויה ואת מתיקות הלימוד. בזיכרוננו ייחקקו רק העונשים.

רבי משה היה מצטט הגדרה מרשימה ששמע ממורו ורבו הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל. לדבריו, סבו, ה'סבא מסלבודקה', דיבר בישיבתו עם שלוש מאות בחורים - בשלוש מאות שפות. עם כל תלמיד דיבר בשפתו. זו אומנות המחנך! עליו

לגשת לכל ילד ולכל נער בשביל המוליך אליו. להתאים את החינוך לאופיו ולפתח את תכונותיו שלו.

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך בעריכת הרב בנימין גינזבורג)

'הנה גם 'קוגל' נהיה לנו צדיק!

עצת הזהב של הגה"צ רבי גדליה איזמן זצ"ל

בעבודתו החינוכית ובשיחותיו המרוממות הצליח המשגיח דיישיבת 'קול תורה' הגה"צ רבי גדליה איזמן זצ"ל, לצקת בתלמידיו דפוסי עבודה והנהגה ייחודיים שהיו אבני יסוד של עולמם ובניינם הרוחני. טביעות אצבעותיו המובהקות של המחנך הגדול ניכרות היו עליהם בכל שיעור קומתם; באישיותם, במידותיהם

ובהליכותיהם. כך הוא הדבר אצל כל אלו שעברו תחת שבת חינוכו והראו נכונות ורצון כנה לספוג, לקבל ולהיבנות ממנו. דוגמא להנהגה כזו שמענו מתלמידו, רבי פנחס שלמה קוגל שליט"א:

"היתה תקופה שרבי גדליה ראה שאני 'מתחזק' באופן כללי ברוחניות, והוא חשש שיהיו כאלה מחברי שמתוך קנאה או קטנות דעת, 'יקררו' אותי וירפו את ידי, וביקש להכין אותי נפשית לכך. הוא קרא לי לשיחה ואמר לי כך: 'אני נוכח שאתה מתחזק ומתעלה בתקופה האחרונה, אבל אני יודע מה יהיה עוד מעט, יגיעו כל החברים שלך, שלוחי היצר, ויאמרו לך בלעג: 'הא! הגם שאול בנביאים?! הנה גם קוגל נהיה לנו צדיק!...' ובכן מה תעשה אז? אתה הרי בטבע יודע להתעקש ולעמוד על שלך, ואם כך עליך להתקומם מולם במלוא העוז והגבורה ולומר להם בפה מלא: 'נכון! אכן נהיית צדיק. וכי אסור לי להיות צדיק?'... וכפי שרבי גדליה שיער כך היה. לא עבר זמן עד שבאו ללעוג לי על הרצינות והצדקות ש'תפסתי', וכפי שהורה לי להשיב כן השבתי. תשובה זו בנוסף לכך שגרמה לחברי לחדול מלעגם, היא גם העניקה לי הרגשה נהדרת של בטחון בצדקת דרכי, ותחושות של התעלות וסיפוק, שהועילו לי רבות בהמשך דרכי הרוחנית." "ככל שהתבגרתי והעמקתי בהדרכה ובעצה שיעץ לי, סיים הרב קוגל, "הבנתי יותר ויותר את החכמה הגדולה שהיתה טמונה בדבריו. הוא בעצם לקח את יצר ההתרסה הטבעי שלי וניתב אותי להשתמש בו בכיוון חיובי, בכיוון של עליה, ודבר זה קידם אותי המון".

(מתוך הספר 'רבי גדליה בעריכת הרב בנימין גינזבורג')